

ปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซีย¹

The Racism Issue in Russian Society

กฤษฎา พรหมเวศ²

Krissada Promvek²

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง²

Faculty of Political Sciences, Ramkhamhaeng University²

E-mail: sodanarak@gmail.com

Received 16.12.2023 ➤ Revised 22.10.2024 ➤ Accepted 07.11.2024

บทคัดย่อ

บท ความเรื่องปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซียใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงเอกสารโดยอาศัยแหล่งข้อมูลจากหนังสือบทความวิจัย เอกสารของหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งข้อมูลจากข่าวสารในหน้าหนังสือพิมพ์และเว็บไซต์เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซียมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างจากประเทศอื่นโดยมีพัฒนาการมาตั้งแต่สมัยจักรวรรดิรัสเซีย ในสมัยสหภาพโซเวียตมองปัญหาการเหยียดเชื้อชาติเป็นเรื่องของจักรวรรดินิยม ในช่วงสงครามเย็นสหภาพโซเวียตได้ดำเนินนโยบายการเมืองต่อต้านการเหยียดผิวและเหยียดเชื้อชาติเป็นนโยบายหลัก ทำให้ไม่มีปัญหา

การเหยียดเชื้อชาติ การล่มสลายของสหภาพโซเวียตได้ปลุกกระแสแนวคิดชาตินิยมรัสเซียขึ้นใหม่ โดยการเริ่มสร้างเอกลักษณ์ประจำชาติของตนเองขึ้นมาโดยได้รับแรงบันดาลใจพื้นฐานจากขบวนการเหยียดเชื้อชาติของชาวยุโรปลัทธิชาตินิยมสมัยใหม่และความรู้สึกหวาดกลัวชาวต่างชาติได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของกระแสหลักของสังคมรัสเซีย ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจและสงครามในเชชเนียได้สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเติบโตของการแสดงออกถึงความเป็นปรีชา และความเกลียดชังในวงกว้างโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนเชื้อสายคอเคเซียน สถานการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดการขยายตัวของแนวคิดการเหยียดเชื้อชาติและการเกิดขึ้นของฝ่ายขวาและกลุ่มสุดโต่ง

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง ปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซียและยุโรปตะวันออก ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายจ่ายจากรายได้ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเภททุนคณะ งบประมาณประจำปี 2565

² คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

ทางการเมืองทั่วทั้งรัสเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเกิดขึ้นและแพร่ระบาดของกลุ่มสกินเฮด ที่มุ่งก่ออาชญากรรมด้วยเหตุจากความเกลียดชัง ในสังคมรัสเซีย ในขณะที่พรรคการเมืองและ

ขบวนการเคลื่อนไหวบางกลุ่มมีบทบาทสำคัญ ในการกระตุ้นการเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซีย

คำสำคัญ : ปัญหาสังคม, เชื้อชาติ, การเหยียดเชื้อชาติ, รัสเซีย

Abstract

The article “The Racism Issue in Russian Society” uses a documentary research method, relying on sources from books, research articles, and government agency documents, including information from news in newspapers and related websites. The study found that the problem of racism in Russian society is unique and different from other countries, having developed since the time of the Russian Empire. During the Soviet Union era, the problem of racism was viewed as a matter of imperialism. During the Cold War period, the Soviet Union implemented anti-racist policies as its main political policies, thus eliminating the problem of racism. The collapse of the Soviet Union revitalized Russian nationalism. They began to create their own national identity,

inspired by the European racist movement. Modern nationalism and xenophobia have become part of the mainstream of Russian society. Economic instability and war in Chechnya have created an atmosphere conducive to the growth of widespread expressions of hostility and hatred, especially among people of Caucasian descent. This situation has led to the expansion of racist ideas and the emergence of right-wing and political extremist groups throughout Russia. In particular, the emergence and spread of skinhead groups commit hate crimes in Russian society. Certain political parties and movements play a key role in fueling racism in Russian society.

Keywords : Social problems, Ethnicity, Racism, Russia

1. บทนำ

การเหยียดเชื้อชาติ (Racism) นั้นคือการดูถูกเหยียดหยามชาติพันธุ์อื่นที่มีเชื้อชาติหรือมีสีผิวต่างจากตนซึ่งเป็นปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนที่ฝังรากลึกมาอย่างยาวนาน โดยแต่เดิมนั้นชนผิวขาวด้วยความที่มีวิทยาการที่ก้าวหน้ากว่าชนผิวสีอื่น ๆ ทำให้มีการเดินเรือทะเลเพื่อค้าขายและออกค้นหาดินแดนนอกสำรวจต่าง ๆ ซึ่งเมื่อค้นพบก็ได้ประกาศการยึดครองหรือพยายามทำสัญญากับดินแดนต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของชนผิวขาว ซึ่งการล่าอาณานิคมนั้นทำให้ชนผิวขาวจำนวนมากได้ย้ายเข้าไปตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ต่าง ๆ นอกเหนือจากถิ่นที่อยู่เดิมที่อยู่ในทวีปยุโรปและพยายามขับไล่ชนพื้นเมืองเดิมออกไป รวมถึงเสนอให้ชนพื้นเมืองต่าง ๆ มาเป็นทาสทำงานรับใช้ให้กับคนผิวขาวทั้งในทวีปยุโรปและอเมริกา ทำให้คนผิวสีถูกมองจากคนผิวขาวว่าเป็นเพียงแรงงานไม่มีสิทธิใด ๆ เหมือนกับพวกเขา จนเมื่อถึงยุคสมัยเปลี่ยนไปการค้าทาสกลายมาเป็นเรื่องผิดกฎหมายและถูกยกเลิก ชนผิวดำจึงแปรสภาพเป็นพลเมือง ณ ประเทศนั้น ๆ ในเวลาต่อมาแม้ว่าเรื่องของการแบ่งแยกสีผิวนั้นจะกลายเป็นเรื่องที่คนส่วนใหญ่ไม่ยอมรับแต่แท้จริงแล้วความรู้สึกของการไม่ยอมรับนั้นยังคงอยู่ในใจผู้คนบางกลุ่ม (นรรักษ์ ผืนเขียว, 2563) “ปัญหาเหยียดเชื้อชาติและการเหยียดผิว” นี้มิใช่เกิดแต่เฉพาะสังคมอเมริกันเท่านั้น “สังคมตะวันตก” หรือ “Western World” ก็เป็นเช่นนี้หมด ไม่ใช่เพียงแค่ “กลุ่มประชาชนผิวดำ” หรือ “Black People” ที่จะโดนเหยียดเชื้อชาติหรือผิวมากที่สุด ทั้งนี้ผิวเหลืองอย่าง

ชาวเอเชียหรือพวกอินเดียนแดง ชาวเม็กซิกัน แม้กระทั่งชาวอเมริกาใต้ก็โดนเหยียดผิวเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ค.ศ. 2020 ที่ผ่านมามีหลายชุมชนในสหรัฐอเมริกาที่มีข่าวเหตุรุนแรงโดยพุ่งเป้าโจมตีคนเชื้อสายเอเชียเพิ่มมากขึ้นรวมถึงการปล้นชิงทรัพย์และทำร้ายร่างกายโดยเฉพาะเหยื่อผู้เสียหายที่เป็นผู้สูงอายุ โดยเหตุคุกคามทำร้ายร่างกายหรือการตะโกนด่าทอเหยียดคนเชื้อสายเอเชียเริ่มต้นจากความเกลียดชังในสหรัฐฯ และยุโรปรวมถึงสหราชอาณาจักรโดยเกิดขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่การระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตอย่างไม่จบไม่สิ้น การเหยียดคนเชื้อสายเอเชียได้จุดกระแสก่อให้เกิดปฏิกิริยาการเคลื่อนไหวต่อต้านการกระทำที่รุนแรงไปทั่วโลกซึ่งรวมถึง “การก่ออาชญากรรมจากความเกลียดชัง” กับคนที่มีเชื้อชาติเหล่านี้กำลังเพิ่มมากขึ้นในหลายประเทศตะวันตก โดยเฉพาะในช่วงที่ไวรัสโควิด-19 แพร่ระบาดไปทั่วโลก ซึ่งกระแสดังกล่าวถูกสะท้อนออกมาในหลากหลายรูปแบบ อาทิ การหลีกหนีหรือหลบเลี่ยงชาวเอเชีย (คนที่มีหน้าตาแบบเอเชีย) ระหว่างโดยสารรถไฟ การโจมตีว่าร้ายทางวาจาหรือแม้กระทั่งการทำร้ายร่างกาย หลายประเทศในยุโรปรวมถึงฝรั่งเศส เยอรมนี หรือเบลเยียม รวมถึงในรัสเซียเองก็เช่นกันที่พบว่ากระแสเหยียดชาวเอเชียกำลังบานปลายไปทั่ว (Human Rights Watch, 2020) กลุ่มลัทธินีโอนาซี (Neo-nazi) ที่มีความเชื่อที่ว่าคนผิวขาวเป็นใหญ่เหนือเผ่าพันธุ์อื่น ๆ สืบมาตั้งแต่ยุคล่าอาณานิคมซึ่งสอดคล้องกับหลักการของนาซีและมักจะใช้

สัญลักษณ์สวัสติกะ³ เหมือนกับระบอบนาซี และมีแนวคิดสำคัญคือการเหี้ยมโหดคนที่มีเชื้อสายอารยันเยอรมันเหยียดเชื้อชาติต่าง ๆ เหยียดสีผิว เหยียดเกย์ เหยียดยิว โดยพวกนีโอนาซีส่วนใหญ่มักจะโกนศีรษะทำให้ถูกเรียกตามลักษณะของทรงผมว่า “สกินเฮด” สามารถพบพวกนี้ได้แถบชายแดนระหว่างประเทศที่ติดกับเยอรมัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัสเซียสามารถพบได้มากที่สุดในการมอสโก (Tapacov, 2000) เหยื่อผู้เคราะห์ร้ายของบุคคลกลุ่มนี้ได้แก่ชนชาติที่เป็นต่างชาติที่มีอยู่ในรัสเซียอยู่แล้ว เช่น ยิว มองโกลอยด์ ตาตาร์ แอฟริกันอเมริกัน ลูกครึ่ง และกลุ่มชนชาติต่าง ๆ ที่อยู่ในรัสเซียและพวกที่มาจากต่างประเทศ ในอดีตที่ผ่านมา มีรายงานบ่อย ๆ ว่าพวกสกินเฮดในรัสเซียทำร้ายชาวต่างชาติจนเสียชีวิต (Шнирельман, 2007) ซึ่งรวมถึงคนไทยด้วย ซึ่งในช่วงที่ผู้วิจัยได้พำนักอาศัยอยู่และศึกษาในรัสเซียที่กรุงมอสโก ระหว่าง ค.ศ. 2007-2012 พบว่ามีนักศึกษาชาวต่างชาติที่พำนักอาศัยอยู่ในกรุงมอสโกและกรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์กถูกทำร้ายร่างกายจากการเหยียดเชื้อชาติหลายครั้งด้วยกัน (Arnold, 2010) หนึ่งในนั้นคือคนไทยที่ประกอบอาชีพพ่อครัวในร้านอาหารแห่งหนึ่งในกรุงมอสโกที่ถูกทำร้ายร่างกายจนเสียชีวิต การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ก่อให้เกิดกระแสการแสดงความคิดเห็นเชิงดูถูกเหยียดหยามชาวต่างชาติในรัสเซียเพิ่มมากขึ้นโดยส่วนใหญ่พุ่งเป้าไปที่

ชาวจีนและชาวพื้นเมืองในเอเชียกลางโดยเฉพาะในสื่อโซเชียลมีเดีย (Human Rights Watch, 2020) โชคดีที่การละเมิดนี้จำกัดอยู่เพียงแค่การโจมตีด้วยวาจาโดยไม่มีความรุนแรงทางกายภาพโดยตรง อย่างไรก็ตามระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม ค.ศ. 2020 มีชาวพวกสกินเฮดทำร้ายชาวต่างชาติในกรุงมอสโกและในนครเซนต์ปีเตอส์เบิร์กจำนวนราว 10 เหตุการณ์ มี 3 รายที่ได้รับบาดเจ็บสาหัส (Sova Centre, 2020) ในขณะเดียวกันพบว่าเจ้าหน้าที่รัสเซียเริ่มทำการเลือกปฏิบัติต่อชาวจีนและชาวเอเชีย โดยหลังจากที่รัฐบาลรัสเซียมีคำสั่งห้ามชาวจีนเดินทางเข้าประเทศ บริษัทมองโกทรานส์ (Mongotrans) ที่เป็นบริษัทขนส่งสาธารณะของรัฐได้มีคำสั่งให้พนักงานขับรถในมอสโกรายงานผู้โดยสารชาวจีนแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ (VOA, 2020) เจ้าหน้าที่ตำรวจหยุดผู้โดยสารที่คิดว่าเป็นชาวเอเชียและทำการตรวจค้นบัตรประจำตัวและตรวจสอบการเดินทางด้วยรถไฟใต้ดินเพื่อติดตามเส้นทางการเดินทาง (Time line) ในการเดินทางของคนเหล่านี้ (VOA, 2020) ช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2020 ก่อนที่มอสโกจะถูกคำสั่งปิดเมืองหรือล็อกดาวน์ เจ้าหน้าที่ตำรวจบุกเข้าตรวจค้นชาวจีนในสถานที่หลายแห่งและบังคับให้พวกเขาเข้าสู่สถานที่กักตัวโดยไม่สนใจประวัติการเดินทาง (Human Right Watch, 2020) องค์กรโซวา (SOVA) ของรัสเซียซึ่งเฝ้าติดตามอาการ

³ สัญลักษณ์สวัสติกะ คือ สัญลักษณ์ที่ใช้ในศตวรรษที่ 20 โดยกองทัพนาซีเยอรมันนำโดยอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ที่พยายามสร้างสายเลือดอารยันบริสุทธิ์ซึ่งกลายมาเป็นการต่อต้านกวาดล้างชาวยิวในที่สุดซึ่ง และเป็นกลุ่มคนที่สังหารคนหลายล้านคนในสงครามที่ 2 และสร้างรอยแผลในประวัติศาสตร์โลก หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สัญลักษณ์สวัสติกะจึงกลายมาเป็นสัญลักษณ์แห่งการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ซึ่งเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

หวาดกลัวชาวต่างชาติและการเหยียดเชื้อชาติ บอกกับเจ้าหน้าที่ขององค์กร Human Rights Watch ว่ามีการโจมตีชาวเอเชียเพิ่มขึ้นตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2020 นอกจากนี้ยังรายงานถึง “กระแสการแสดงความคิดเห็นเชิงดูถูกเหยียดหยามและเหยียดเชื้อชาติและสีผิวที่พุ่งเป้าไปที่ชาวจีนและชาวพื้นเมืองในเอเชียกลางทางโซเชี่ยลมีเดีย” ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยมีการตะโกนใส่คนเอเชียและคนเอเชียกลางในขบวนรถไฟใต้ดินว่า “ชาวจีนนำโคโรนาไวรัสมาสู่ประเทศนี้” (The Chinese brought coronavirus to this country) ตลอดจนมีรายงานเหตุการณ์การกระทำที่เลือกปฏิบัติต่อคนที่มีหน้าตาเอเชียในหลายเมืองประกอบด้วย เมืองนิวยอร์กตอปสค์ เยคาเตรินเบิร์ก ตาตาร์สถาน มาคัสคาลา ตลอดจนสถานที่อื่น ๆ (Sova Centre, 2020) สถานการณ์ดังกล่าวมีความสำคัญต่อความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของคนไทยและคนเอเชียที่ไปอยู่อาศัยไปศึกษาเล่าเรียนหรือไปทำมาหากินในพื้นที่เหล่านี้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัญหาเรื่องการเหยียดเชื้อชาติและการเหยียดผิวในประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยยังไม่มีข้อมูลและรายละเอียดมากนัก เพื่อเข้าใจสถานการณ์และหาแนวทางรักษาความปลอดภัยให้กับคนไทยในประเทศต่าง ๆ เหล่านี้

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในรัสเซีย

2.2 เพื่อหาแนวทางการป้องกันการทำร้าย

ร่างกายคนไทยจากปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในรัสเซีย

3. สมมติฐานการวิจัย

ปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในสังคมตะวันตกนั้นมีลักษณะไม่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกาหรือในรัสเซียโดยมีพื้นฐานมาจากแนวคิดคนผิวขาวสูงส่งยิ่ง (White Supremacy) ที่มองว่าคนผิวขาวมีฐานะสูงส่งกว่าคนชาติอื่นแม้ว่าเราไม่ได้ยินข่าวคราวการเหยียดเชื้อชาติหรือเหยียดผิวจากทางรัสเซียและในยุโรปตะวันออกมากเช่นสหรัฐอเมริกาแต่ก็สามารถรับรู้ได้ว่ารัสเซียและประเทศต่าง ๆ ในยุโรปตะวันออกมีปัญหาเรื่องการเหยียดเชื้อชาติเช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้ปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในประเทศรัสเซียรุนแรงมากยิ่งขึ้น

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นเรื่องปัญหา ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาและสถานการณ์ของการเหยียดเชื้อชาติ (Racism) ในรัสเซีย โดยเน้นไปที่ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของการเหยียดเชื้อชาติและสถานการณ์การเหยียดเชื้อชาติที่เกิดขึ้นในสังคมรัสเซียในปัจจุบัน

4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในรัสเซีย ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของรัสเซียในปัจจุบัน

4.3 ขอบเขตด้านเวลา แม้ว่างานวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในรัสเซียในปัจจุบัน แต่เพื่อให้เกิดความเข้าใจปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในรัสเซียที่มีรากเหง้ามาตั้งแต่อดีต ขอบเขตด้านระยะเวลาของการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงครอบคลุมระยะเวลาดังแต่การก่อตั้งประเทศของรัสเซียตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ สมัยอาณาจักรเคียฟสกีรุส สมัยภายใต้การปกครองของมองโกล สมัยอาณาจักรมัสโควี สมัยจักรวรรดิรัสเซีย สมัยสหภาพโซเวียต และสมัยเครือรัฐเอกราช โดยเน้นสถานการณ์การเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซียหลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ค.ศ. 1991 ซึ่งเป็นช่วงของการก่อตัวของปัญหา และช่วงที่ปัญหาทวีความรุนแรงขึ้นจนกระทั่งหลังการแพร่ระบาดรอบที่ 3 ของไวรัสโควิด-19 เดือนเมษายน ค.ศ. 2021 เท่านั้น

5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

5.1 แนวคิดชาตินิยม

แนวคิดชาตินิยม (Nationalism) ได้ก่อตัวขึ้นในช่วงหลังคริสต์ศตวรรษที่ 18 ภายหลังจากการเกิดขึ้นของรัฐชาติซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองสมัยใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้นในขณะนั้น โดยผู้ปกครองรัฐนำแนวคิดชาตินิยมมาใช้เพื่อปลุกเร้าอารมณ์ร่วมในหมู่พลเมืองของรัฐให้อุทิศตนเพื่อรัฐและใช้เป็นเครื่องมือในการประสานความแตกต่างของประชากรในพื้นที่ต่าง ๆ ให้รวมเป็นพลเมืองอยู่ภายใต้รัฐเดียวกันที่มีความแตกต่างในด้านต่าง ๆ ทั้งเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นมาและประวัติศาสตร์เป็นต้น แนวคิด

ชาตินิยมจึงถูกใช้เพื่อเสริมสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของคนในชาติเพื่อปลูกฝังความเชื่อให้แก่พลเมืองให้มีความจงรักภักดีต่อรัฐชาติของตน ดังนั้นชาตินิยม (Nationalism) จึงหมายถึง “แนวคิดหรือลัทธิที่เป็นความจงรักภักดีที่มีต่อชาติมากกว่าสิ่งอื่นใดไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นครอบครัวหรือกลุ่มของคน วงศาคุณาญาติ” ชาตินิยมคือ “อุดมการณ์ทางการเมืองที่ให้ความสำคัญกับชาติหรือความเป็นชาติเป็นหลัก โดยการเน้นความจงรักภักดีต่อชาติและผลประโยชน์ของชาติซึ่งมีความสำคัญมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว” (จรรยา สุภาพ, 2519)

5.2 แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์

ประสิทธิ์ ลิขิตชา (2557) ให้ความเห็นว่าคำว่า “ชาติพันธุ์” (Ethnic) เริ่มปรากฏให้เห็นในภาษาอังกฤษตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 14 ซึ่งมีรากศัพท์มาจากคำว่า “Ethnikos” ในภาษากรีก หมายถึงกลุ่มคนอื่นที่ไม่ใช่คนกรีก เป็นกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตนมีสถานภาพที่ต่ำต้อยและป่าเถื่อนกว่าตน แนวคิดนี้ได้รับการต่อยอดโดยอารยธรรมโรมันที่ใช้ “กลุ่มชาติพันธุ์” เพื่อบ่งบอกถึงกลุ่มอื่นที่ต่ำกว่าตน คล้ายสัตว์นอกกรีตและไม่ใช่คริสเตียน ต่อมาเพี้ยนมาเป็นคำว่า “Ethnos” โดยในสังคมยุโรปนั้นหมายถึงพวกคนป่าเถื่อนหรือคนนอกกรีต นอกจากนั้นแล้วยังมีนัยยะของความแตกต่างของสีผิวด้วย ซึ่งใช้กันมาจนถึงในศตวรรษที่ 19 ต่อมาในช่วงต้นทศวรรษที่ 1960 ในสหรัฐอเมริกาเริ่มปรากฏเป็นคำว่า “Ethnics” มีความหมายสุภาพหมายถึงชาวยุโรปอื่นเช่นชาวอิตาเลียน ชาวไอริช และชาวยุโรปอื่นที่ไม่ใช่คนอังกฤษรวมถึงชาวยิว

ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ในสังคมอเมริกา ทั้งนี้การใช้คำนี้ในบริบทของสังคมอเมริกามีได้เป็นไปในเชิงลบอย่างที่ใช้ในบริบทของสังคมยุโรปในยุคก่อนหน้านี้ที่หมายถึงกลุ่มคนเชื้อสายอื่น ๆ ที่ด้อยกว่ากลุ่มที่เป็นลูกหลานของชาวอังกฤษ ซึ่งมีอำนาจการครอบงำเหนือกว่าพวกเขาเหล่านั้น ดังนั้นเมื่อเรียกเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจึงใช้คำว่า “Ethnic group” (กลุ่มชาติพันธุ์) ทั้งนี้เพื่อลดปัญหาการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อันเป็นความเชื่อที่เกี่ยวกับสายเลือด ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง (ค.ศ. 1945) จึงเปลี่ยนมาใช้คำว่า “Ethnicity” (ชาติพันธุ์สัมพันธ์) ซึ่งมีนัยยะของการจำแนกความแตกต่างของผู้คนและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคม โดยพิจารณาจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความด้อยกว่าในเชิงอำนาจทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ หากแต่อาจไม่ใช่ชนกลุ่มน้อยในความหมายที่มีจำนวนประชากรน้อยกว่าในสังคม ซึ่ง “ชาติพันธุ์” นั้นมีความแตกต่างจาก “เชื้อชาติ” ในแง่ที่เชื้อชาติมุ่งเน้นลักษณะทางกายภาพที่คล้ายคลึงกันอันเนื่องมาจากการสืบทอดทางพันธุกรรมร่วมกัน ในขณะที่ชาติพันธุ์เน้นถึงความผูกพันทางวัฒนธรรมและการมีประวัติศาสตร์ร่วมกันเป็นสำคัญ อีกประการหนึ่งก็คือ “เชื้อชาติ” เป็นรูปแบบของอัตลักษณ์ที่มีความสำคัญมาตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา แต่ชาติพันธุ์เป็นรูปแบบของอัตลักษณ์ที่มีความสำคัญทางการเมืองในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา

5.3 แนวคิดเรื่องอคติทางชาติพันธุ์

อคติทางชาติพันธุ์ หมายถึง การเลือกปฏิบัติ การแบ่งแยก การเหยียดหยาม กีดกัน

เพราะเหตุที่ผู้อื่นต่างจากเรา เกิดจากการสร้างความแตกต่างระหว่าง “เรา” กับ “คนอื่น” คิดว่าชาติพันธุ์ของเราเหนือกว่าชาติพันธุ์อื่นโดยมองไปที่จุดด้อยของคนชาติพันธุ์นั้น ๆ พฤติกรรมที่สะท้อนถึงอคติทางชาติพันธุ์ได้แก่ 1) การพูดในแง่ลบ พูดดูหมิ่นเหยียดหยามกลุ่มคนที่เขาไม่ชอบ 2) การเลียงไม่คบหาผู้ที่อยู่ในกลุ่มที่ตนเองถูกเหยียดหยาม 3) การเลือกปฏิบัติ กีดกันสมาชิกของกลุ่มที่ถูกใส่ร้าย เช่น ไม่ให้ได้งานทำ ไม่ให้มีที่พักอาศัยหรือสิทธิบางอย่างในสังคม 4) การทำร้ายร่างกาย การทรมาน โดยอาจเข้าร่วมในการก่อความรุนแรง การเข้าไปมีส่วนในการรุมทำร้าย ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อข่มขู่ผู้ที่เขารู้สึกเกลียดชัง และ 5) การกวาดล้างหรือการสังหารหมู่ การวิสามัญฆาตกรรม การทำให้หายตัวไป (Allport, 1979) ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกันทำให้คนในแต่ละประเทศมีมุมมองเรื่องอคติชาติพันธุ์ที่ต่างกัน เช่น ประเทศที่เป็นคริสเตียนและประชาธิปไตย ปฏิเสธไม่ยอมรับอคติชาติพันธุ์มากกว่าประเทศที่ไม่มีภูมิหลังดังกล่าว ผู้ที่มีแนวคิดเสรีนิยม มักจะถูกกระตุ้นจากปัญหาเรื่องอคติได้มากกว่าคนส่วนใหญ่ แต่ตามทฤษฎีแล้วทัศนคติเชิงลบมีแนวโน้มก่อให้เกิดพฤติกรรมแสดงทัศนคตินั้นออกมาบ่อยคนนักที่จะสามารถเก็บความเกลียดชังเอาไว้ในใจได้ ยังมีทัศนคติรุนแรงเท่าใดก็ยังมีโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมไม่เป็นมิตรออกมาเท่านั้น อคติทางชาติพันธุ์อาจนำไปสู่การแยกพวกในสังคม โดยคำว่า “การแยกพวก” (Segregation or in-group/out-group) เป็นศัพท์ทางสังคมวิทยาที่จำแนกคนว่าเป็นกลุ่มพวกเดียวกัน (หรือกลุ่มวงใน) ที่แตกต่างจาก

กลุ่มพวกที่มีลักษณะแตกต่างออกไป (หรือกลุ่มวงนอก) การแยกพวก อาจหมายถึงการแบ่งกลุ่มคนออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามเชื้อชาติหรือสีผิว (Racial segregation) การแยกพวกเป็นพฤติกรรมที่ไม่ให้ชนต่างสีผิว (และต่างวัฒนธรรม) เข้าไปอาศัยอยู่ร่วมและเข้าร่วมในกิจกรรมการดำรงชีวิตของกลุ่มตน โดยแสดงพฤติกรรมรังเกียจไม่ต้อนรับ ขับไล่และในทางปฏิบัติพฤติกรรมดังกล่าวได้กลายเป็นบรรทัดฐานของคนบางกลุ่มที่ยึดความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเฉพาะกลุ่มพวกของตนเองไว้เท่านั้น การแยกพวกนำไปสู่การแบ่งแยก (Discrimination) ที่แยกชนต่างวัฒนธรรมออกจากกลุ่มวงในอย่างเด็ดขาดชัดเจน ตัวอย่างของการแบ่งแยกสีผิวในประเทศสหภาพแอฟริกาใต้ในอดีต ซึ่งประกาศเป็นนโยบายการแบ่งแยกสีผิว - ชนผิวขาว (White) กับคนต่างสีผิว (Colored) ที่มีคำเรียกว่า Apartheid โดยกำหนดให้มีการแบ่งแยกที่อยู่อาศัย โรงเรียน ร้านอาหาร ฯลฯ อย่างชัดเจน โดยระบุสถานที่ที่ให้เฉพาะคนผิวขาวเท่านั้นเข้าไปใช้บริการได้ และมักเขียนป้ายประกาศติดไว้ว่า “White Only” เป็นต้น การแบ่งแยกสีผิวเช่นนี้เกิดขึ้นเพราะคนผิวขาวก็ตกกันมิให้คนต่างสีผิวเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมด้วย (ยกเว้นไปเป็นคนรับใช้ คนงานและทาสรับใช้คนผิวขาวเท่านั้น) (ดำรงค์ ฐานดี, 2556, หน้า 2)

5.4 แนวคิดคนผิวขาวสูงส่งยิ่ง (White Supremacy)

การเหยียดเชื้อชาติเหยียดผิว (Racism) ในสังคมโลกนั้นมีเหตุผลสำคัญเพราะคนจำพวกหนึ่งไม่เห็นด้วยกับความเท่าเทียม เสรีภาพ มองว่า

พวกตนหรือคนผิวขาวมีอภิสิทธิ์เหนือผู้อื่นที่เรียกว่า White Supremacy หลักคิด White Supremacy มองว่าคนผิวขาวเป็นกลุ่มคนพิเศษได้รับสิทธิพิเศษอยู่เหนือคนเชื้อสายอื่นชนชาติอื่นควรเป็นผู้ปกครองเป็นที่มาของการดูหมิ่นคนอื่นมองคนชนชาติอื่นว่าต้องเป็นเบี้ยล่างหรือเป็นทาสในมุมกลับกันเป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้หากคนผิวขาวตกเป็นเบี้ยล่างหรือเสียประโยชน์ ใน ค.ศ. 1853 นักเขียนฝรั่งเศสชื่อโจเซฟ อาเธอร์ เดอ โกบีนอ (Joseph Arthur de Gobineau) ได้สร้างทฤษฎีชนเผ่าอารยัน (The theory of the Aryan master race) โดยให้นิยามเผ่าพันธุ์ “อารยัน” เอาไว้ในงานเขียนของเขาชื่อ “An Essay on the Inequality of the Human Races” ว่าอารยันเป็นเผ่าพันธุ์ที่ยิ่งใหญ่สูงส่งและรุ่งเรืองเฟื่องฟูที่สุดในหมู่มนุษย์บนพื้นโลก (Great, noble, and fruitful in the works of man on this earth) (โตมร สุขปรีชา, 2563) ในขณะที่เมดิสัน แกรนต์ (Madison Grant) คือคนที่ส่งผ่านและปลูกฝังแนวคิดเหยียดเชื้อชาติเหยียดผิวให้กับชนชาติอเมริกันและที่สำคัญเป็นคนปลูกฝังแนวคิดดังกล่าวให้กับอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ โดยเมดิสัน แกรนต์ได้เขียนหนังสือที่มีชื่อว่า The Passing of the Great Race หรือ “การผ่านพ้นไปของเผ่าพันธุ์อันยิ่งใหญ่” ใน ค.ศ. 1916 โดยแกรนต์พยายามเสนออย่างเป็นวิทยาศาสตร์ว่าชนเผ่า “นอร์ดิก” (Nordic) ที่เป็นผู้ก่อร่างสร้างชาติอเมริกันนั้นกำลังอยู่ในภาวะที่เสื่อมสลายเนื่องจากการที่สังคมสมัยใหม่นั้นมีคนเชื้อชาติอื่น ๆ เข้ามาผสมกับคน “พันธุ์แท้” มากเกินไป หนังสือเล่มนี้ส่งผ่านแนวคิดให้สภาองค์กรสอออกกฎหมายปกป้องคุ้มครอง

คนที่เป็นคนอเมริกันพันธุ์แท้หรือ Native โดยการออกกฎหมายเพื่อสนับสนุนนโยบายจำกัดการอพยพเข้าเมืองหรือ Restrictionist Immigration Policy หลายฉบับ (โตมร สุขปรีชา, 2563) แนวคิดดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อแนวคิดของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ โดยเขามีแนวคิดที่ชนเผ่าอารยันเป็นชนเผ่าที่สูงส่งกว่าชนเผ่าอื่น ๆ โดยในความหมายของฮิตเลอร์นั้น ชนเผ่าอารยันในอุดมคตินั้นต้องมีลักษณะผมสีบลอนด์ นัยน์ตาสีฟ้าและตัวสูง (The ideal “Aryan” was blond, blue-eyed, and tall.) ฮิตเลอร์เผยแพร่ความเชื่อของเขาในเรื่อง “ความบริสุทธิ์ทางเชื้อชาติ” และในความเหนือกว่าของ “เผ่าพันธุ์ดั้งเดิม” ซึ่งเขาเรียกชาวอารยันว่า “เผ่าพันธุ์ต้นแบบ” แกรนด์ผสมผสานแนวคิดยกย่องเชื้อชาตินอร์ดิกเข้ากับการปลุกความกลัวซึ่งก็ได้ผล เพราะประธานาธิบดีวาร์เรน ฮาร์ดิง (Warren G. Harding) และประธานาธิบดีคาลวิน คูลิดจ์ (Calvin Coolidge) ก็ยังให้การยกย่องชมเชยแนวคิดของแกรนด์นั้นทำให้ใน ค.ศ. 1917 สภาคองเกรสผ่านกฎหมายห้ามการอพยพเข้าทั้งจากเอเชียและตะวันออกกลาง แล้วต่อมาก็เกิดกฎหมาย Immigration Act ค.ศ. 1924 ขึ้นมาโดยเป้าหมายหลัก ๆ ก็เพื่อตอบสนองแนวคิดที่เรียกว่า “Eugenics” หรือการ “ปรับปรุง” สายพันธุ์มนุษย์ ผ่านการผสมพันธุ์ (หรือการแต่งงาน) คือไม่ให้คนสายพันธุ์เดียวกัน (ที่เหนือกว่า) ต้องไปปะปนผสมกับคนสายพันธุ์อื่นที่ด้อยคุณภาพกว่า แกรนด์เสนอเอาไว้ว่าวิธีที่จะทำให้ได้สายพันธุ์ “บริสุทธิ์” ที่สุดก็ต้องเป็นคนขาวกับคนขาวเท่านั้น การแต่งงานต่างเผ่าพันธุ์ต่างสีผิวเป็นเรื่องที่ทำให้ “เผ่าพันธุ์นอร์ดิก”

แปดเปื้อน ดังนั้นการกีดกันคนเชื้อชาติเผ่าพันธุ์อื่นออกไปจึงเป็นเรื่องที่ “จำเป็น” ต้องทำ แม้ว่าในปัจจุบันคนอเมริกันจะลืมนิดสีน แกรนด์ไปหมดแล้วแต่แนวคิดของแกรนด์ยังคงอยู่และฝังรากลึกอยู่ในสังคมอเมริกันและแพร่หลายอย่างมากในหมู่ชาตินิยมผิวขาว (White nationalist) เห็นได้จากงานเขียนของริชาร์ด สเปนเซอร์ (Richard Bertrand Spencer) นีโอ – นาซีชาวอเมริกัน ผลลัพธ์อย่างหนึ่งของการเปลี่ยนผ่านทางประชากรที่กำลังเกิดขึ้นก็คือการแต่งงานข้ามเผ่าพันธุ์ (Miscegenate) ซึ่งทำให้อเมริกาไม่ได้เป็นชาวอเมริกันผิวขาว (White America) เหมือนที่เคยเป็นมาก่อน อันเป็นแนวคิดเดียวกันกับที่แกรนด์เสนอไว้เมื่อร้อยกว่าปีที่แล้ว (โตมร สุขปรีชา, 2563)

5.5 แนวคิดความเกลียดกลัวคนต่างชาติ (Xenophobia)

ความเกลียดกลัวคนต่างชาติ (Xenophobia) อาจเรียกว่าการปฏิเสธหรือความเกลียดชังต่อชาวต่างชาติหรือต่อสิ่งแปลกปลอม มาจากรากภาษากรีก “Xénos” แปลว่า แปลกแยกแตกต่าง ความแปลกหน้าหรือคนต่างประเทศ ซึ่งหมายถึง “ชาวต่างชาติ” ขณะที่คำว่า “Phobos” มีความหมายว่า “ความกลัว” ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Phobia รวมเป็น Xenophobia คำนี้ใช้กันในยุคยุโรปช่วงศตวรรษที่ 19 บนสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งภายหลังเริ่มเป็นที่รู้จักน้อยลงเมื่อมีคำว่า Racist ซึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจงไปถึงการเหยียดเชื้อชาติกำเนิดของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ความเกลียดกลัวนี้เกิดขึ้นเป็นเรื่องความสัมพันธ์และการรับรู้ถึงความไม่เหมือนกันของ “กลุ่มเรา” ต่อ “กลุ่มเขา” รวมไปถึงความกลัวที่จะสูญเสีย

เอกลักษณ์ก่อให้เกิดเป็นความสงสัย ความก้าวร้าว และความประสงค์ที่จะขจัดสิ่งหรือคนเหล่านั้นออกไปเพื่อรักษา “ความบริสุทธิ์” ของกลุ่ม/ชนชาติของตนเอาไว้ อ็อกซานา ยาคุชโก (Yakushko, 2009) อธิบายว่าความเกลียดกลัวคนต่างชาติ (Xenophobia) หมายถึงความกลัวคนแปลกหน้าหรือคนที่มีใช้พวกเดียวกัน แต่ความรู้สึกนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องเชื้อชาติและวัฒนธรรมซึ่งนำไปสู่การแบ่งแยกกีดกันคนอื่นและพยายามยกย่องชาติของตนเองให้เหนือกว่าชาติอื่น ในกลุ่มนักจิตวิทยาสังคมมักจะใช้คำนี้เพื่อบ่งชี้ถึงอคติทัศนคติเชิงลบและความคิดที่ต่อต้านและเป็นปฏิปักษ์กับคนที่มีใช้เชื้อชาติเดียวกับตน โดยเฉพาะผู้อพยพต่างชาติที่เข้ามาอาศัยในประเทศ บางครั้งความรู้สึกเกลียดชังคนต่างชาติจะถูกอธิบายด้วยคำอื่น ๆ ที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น Xeno-racism Anti-immigrant Prejudice Immigration-phobia และ Ethno-exclusionist เป็นต้น หากกล่าวในเรื่องแรงงานข้ามชาติความรู้สึกเกลียดกลัวคนต่างชาติจะถูกนำมาสร้างอคติต่อแรงงาน โดยมองว่าแรงงานข้ามชาติเข้ามาหาผลประโยชน์จากประเทศของตน เช่น มาหาเงินและส่งเงินกลับไปยังประเทศของตนเอง ในขณะที่สร้างปัญหาและภาระนานาประการแก่ประเทศที่แรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงาน เช่น แย่งงานคนในท้องถิ่น ทำให้คนงานในท้องถิ่นถูกกดค่าแรง ทำให้อาชญากรรมสูงขึ้น นำมาซึ่งภาระด้านสวัสดิการสังคมของประชากรและความมั่นคงของชาติ ความรู้สึกที่เป็นลบเหล่านี้นำไปสู่การเรียกร้องให้รัฐมีนโยบายควบคุมแรงงานข้ามชาติอย่างเคร่งครัด การกีดกัน

ไม่ให้คนเหล่านั้นเข้ามามากเกินไปและไม่ให้มาลงหลักปักฐานถาวรในประเทศของตน หากมองถึงภาพรวมของพฤติกรรมทั้งหมดของกลุ่มคนผิวขาวหัวรุนแรงแล้วนั้นรากฐานวิธีคิดของคนกลุ่มนี้มาจากแนวคิดดั้งเดิมของพวกฟาสซิสต์และนีโอ นาซี ทั้งในยุโรปและสหรัฐฯ แต่สิ่งที่จุดชนวนให้คนผิวขาวหัวรุนแรงในยุคนี้ลุกขึ้นมาจับอาวุธทำการก่อการร้ายมากขึ้นเรื่อย ๆ คือ “ปัญหาผู้อพยพ” ช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาหลายประเทศในซีกโลกตะวันตกกำลังเผชิญกับคลื่นแนวคิดเกี่ยวกับการต่อต้านผู้อพยพจนนำไปสู่ภาวะเกลียดกลัวคนต่างชาติ (Xenophobic) ซึ่งในท้ายที่สุดแล้วภาวะเช่นนี้ได้กลายเป็นเชื้อไฟที่ก่อให้เกิดกระแสการกระทำรุนแรงต่อผู้อพยพที่ส่วนใหญ่มีความแตกต่างกับชาวตะวันตกทั้งในด้านศาสนา สีผิว และเชื้อชาติ ซึ่งในรัสเซียเองก็กำลังประสบปัญหาการไหลบ่าของจำนวนแรงงานและผู้อพยพจากต่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศอดีตสหภาพโซเวียต ทำให้ทัศนคติของชาวรัสเซียต่อกลุ่มแรงงานเป็นไปในแง่ลบ จึงสามารถนำแนวคิดความเกลียดกลัวชาวต่างชาติที่เกิดขึ้นในยุโรปอเมริกาเหนือและออสเตรเลียมาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์การเหยียดเชื้อชาติที่เกิดขึ้นในรัสเซียได้เช่นกัน แนวคิดดังกล่าวทำให้การเหยียดเชื้อชาติเหยียดผิวเป็นโครงสร้างในสังคม การเหยียดเชื้อชาติเหยียดผิวในสหรัฐฯ ไม่ใช่เรื่องส่วนตัวหรือทัศนคติส่วนตัวเท่านั้น แต่เป็นพัฒนาการเป็นประวัติศาสตร์ที่สืบเนื่องยาวนาน มีการถ่ายทอดหลักคิดวิธีการจากรุ่นสู่รุ่นเป็นวัฒนธรรมหรือค่านิยมของกลุ่มคน คนขาวเหล่านี้ไม่คิดว่าการแบ่งแยกเช่นนี้เป็นปัญหา

เมื่อไม่เป็นปัญหาจึงต้องรักษาไว้โดยไม่ต้องแก้ไข จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างสังคมอเมริกัน หล่อหลอมรวมกับ “แนวคิดเรื่องการก่อการร้าย” หรือ “กลุ่มแนวคิดขวาจัดสุดโต่ง” (Right-wing extremist) จนกลายเป็นปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “การก่อการร้ายขาว” หรือ “White Terrorism” เหยื่อที่กลุ่มก่อการร้ายกลุ่มนี้พุ่งเป้าไปคือคนผิวสี คนยิว คนมุสลิมหรือผู้อพยพ ซึ่งในปัจจุบันปรากฏการณ์ดังกล่าวกำลังเป็นเทรนด์ที่แพร่ขยายไปยังดินแดนส่วนต่าง ๆ ของโลก รวมทั้งรัสเซียด้วย (จุฑามาศ เนาวรัตน์, 2562)

5.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อารยา ศรีหะทัย (2562) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเหยียดเชื้อชาติชาวเอเชียกลางในรัสเซียในช่วง ค.ศ. 2000-2018 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงภูมิหลังการเคลื่อนย้ายประชากรชาวเอเชียกลางไปยังรัสเซีย ภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียตตั้งแต่ ค.ศ. 1991 รวมถึงปัญหาและสาเหตุการเหยียดเชื้อชาติชาวเอเชียกลางในรัสเซียในช่วงระหว่าง ค.ศ. 2000-2018 โดยศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary research) ต่าง ๆ ประกอบด้วย เอกสาร รายงานข่าว มาวิเคราะห์โดยใช้พื้นฐานแนวคิดและทฤษฎีทั้งหมด 4 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเรื่องชาตินิยม (Nationalism) แนวคิดความเกลียดกลัวคนต่างชาติ (Xenophobia) แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์และทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคมแบบดาร์วิน (Social Darwinism) มาอธิบายถึงเหตุการณ์การเหยียดเชื้อชาติชาวเอเชียกลางในรัสเซีย ผลการศึกษาพบว่า ในรัสเซียมีการเหยียดเชื้อชาติชาวเอเชียกลางในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายร่างกาย

การกดขี่แรงงานโดยนายจ้างและการถูกเหยียดหยาม โดยมีสาเหตุหลักสองสาเหตุ คือ 1) สาเหตุจากความหวาดกลัวต่อภัยจากการก่อการร้ายและ 2) สาเหตุจากความภาคภูมิใจในความเป็นชาติรัสเซีย

บทความเรื่อง “ผู้อพยพชาวเอเชียกลาง กล่าวถึงความอยุติธรรม การเหยียดเชื้อชาติในรัสเซีย” โดยอาร์เมน คาลิเยฟ (Kaliyev, 2018) ได้รวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภูมิภาคเอเชียกลางทั้งเหตุการณ์ปัจจุบัน ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ รวมถึงข่าวที่แสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์การเหยียดเชื้อชาติชาวเอเชียกลางในรัสเซีย นอกจากนี้ยังมีบทสัมภาษณ์ชาวเอเชียกลางที่ทำให้เห็นภาพและเข้าใจถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาปัญหาการเหยียดเชื้อชาติชาวเอเชียกลางในรัสเซีย

บทความของเกราร์โด บันเดรา (Bandera, 2023) เรื่อง “วิวัฒนาการของการเหยียดเชื้อชาติต่อชาวรัสเซียผิวดำ” ได้กล่าวถึงชาวผิวดำที่อาศัยอยู่ในรัสเซีย ซึ่งจากประชากร 144 ล้านคนที่อาศัยอยู่ในรัสเซีย คาดว่าเป็นคนผิวดำหรือเชื้อสายแอฟริกัน ผสมระหว่าง 40,000 ถึง 70,000 คน ซึ่งคนผิวดำในรัสเซียได้รับเชิญให้เข้ามาในประเทศในฐานะสหายที่เท่าเทียมกันในสมัยโซเวียต ซึ่งแตกต่างอย่างมากจากสหรัฐอเมริกาและประเทศในยุโรป การปรากฏตัวของประชากรกลุ่มนี้ในรัสเซียไม่ได้เกิดจากการเข้าร่วมของประเทศในการค้าทาสในแอฟริกา โดยพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 1 ห้ามการค้าทาสแอฟริกัน ในรัสเซีย โดยพบว่ามันผิดศีลธรรม (แม้จะอนุญาตให้มีทาส) และเมื่อกองทัพอิตาลีบุกเอธิโอเปียใน ค.ศ. 1895 รัสเซียพบว่า

การโจมตีประชากรชาวคริสเตียนเป็นเรื่องไม่สมควร จึงจัดหาอาวุธให้กับกองทหารเอธิโอเปียช่วยให้พวกเขาเอาชนะผู้รุกรานชาวอิตาลีได้สำเร็จ ในบรรดาชาวรัสเซียเชื้อสายแอฟริกันที่มีชื่อเสียงที่สุดคือ อเล็กซานเดอร์ พุชกินซึ่งอับราม อันนิบาล ปู่ทวดของเขามีพื้นเพมาจากประเทศแควมอรูน ในปัจจุบันและได้รับการปลดปล่อยจากการเป็นทาส โดยพระเจ้าซาร์ปีเตอร์มหาราชซึ่งกลายมาเป็นผู้อุปถัมภ์และผู้พิทักษ์ของเขา อย่างไรก็ตาม พุชกินมักถูกมองว่าเป็นคนผิวขาวและปัจจุบันชาวรัสเซียจำนวนมากไม่รู้ว่าเขาเป็นคนผิวดำ แทนที่จะถูกมองว่าเป็นแหล่งแรงงานฟรีผู้คนจากแอฟริกาถูกมองผ่านสายตาของชาวรัสเซียผิวขาวว่าเป็นคน “แปลกใหม่” จากดินแดนห่างไกล และได้รับการปฏิบัติ ยกตัวอย่างเช่นในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 รัสเซียได้จัดนิทรรศการ “ชาติพันธุ์วิทยา” โดยนำผู้คนจากพื้นที่และชนเผ่าต่างๆ ของแอฟริมาจัดแสดงซึ่งจัดขึ้นในสวนสัตว์ โรงละครและคณะละครสัตว์ทั่วประเทศ ประหนึ่งว่าเป็นการแบ่งปันความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเหล่านี้แต่แท้จริงแล้วเพื่อสร้างภาพความแตกต่างของพวกเขาที่ตนคิดนี้เปลี่ยนไปด้วยเหตุผลหลายประการในช่วงหลายปีหลังการปฏิวัติของพวกบอลเชวิคใน ค.ศ. 1917

รมย์นลิน วรรณประเสริฐ (2563) ทำการศึกษาเกี่ยวกับความเกลียดกลัวคนต่างชาติของชาวรัสเซีย : ผลกระทบและการปรับตัวต่อสถานการณ์ของนักศึกษาไทยในมอสโกภายใต้ภาวะการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในประเทศรัสเซียมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาลักษณะความเกลียดกลัวคนต่างชาติในรัสเซีย ก่อนหน้าที่จะเกิดภาวะการแพร่ระบาดของไวรัส

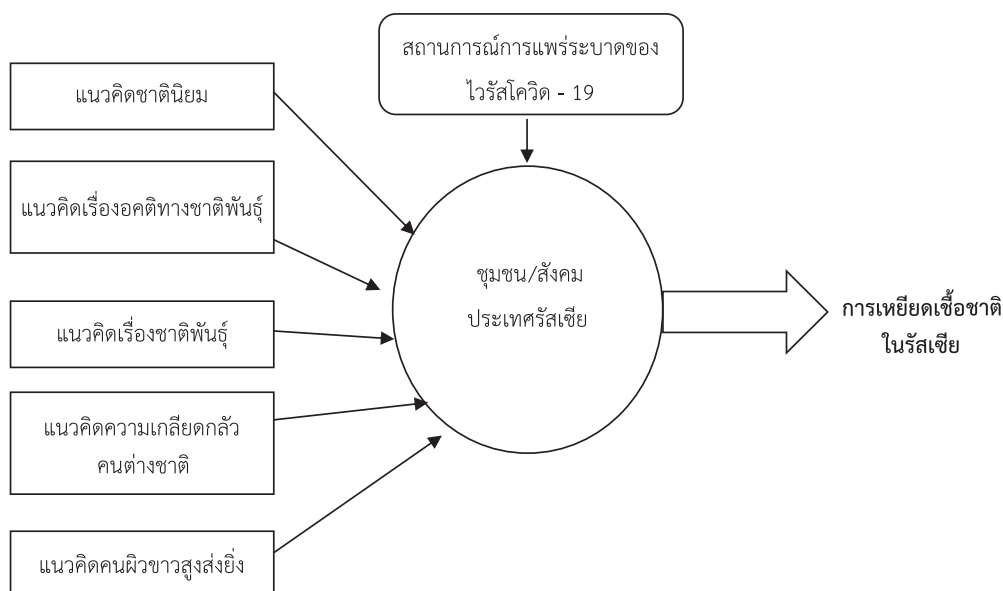
โควิด-19 2) เพื่อศึกษาว่าความเกลียดกลัวคนต่างชาติในหมู่ชาวรัสเซียมีความเกี่ยวพันโดยตรงหรือเชื่อมโยงกับการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 หรือไม่ 3) เพื่อเข้าใจสาเหตุที่ทำให้คนรัสเซียเกลียดกลัวคนต่างชาติมากยิ่งขึ้นภายใต้ภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 4) เพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่นักศึกษาไทยในมอสโกได้รับความเกลียดกลัวคนต่างชาติจากชาวรัสเซียภายใต้ภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 และ 5) เพื่อศึกษาถึงผลกระทบและการปรับตัวของนักศึกษาไทยในรัสเซียภายใต้ภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 วิธีการวิจัยคือการวิจัยแบบผสมผสานโดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากนักศึกษาไทยในกรุงมอสโกจำนวน 10 คน ที่อาศัยอยู่ในมอสโกตั้งแต่ก่อนเกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 และอาศัยอยู่ในระหว่างการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 โดยมีคำถามการวิจัย 5 ข้อ ดังนี้ 1) มีความเกลียดกลัวคนต่างชาติในหมู่ชาวรัสเซียก่อนหน้าที่จะเกิดภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 หรือไม่ 2) ความเกลียดกลัวคนต่างชาติในหมู่ชาวรัสเซียมีความเกี่ยวพันโดยตรงหรือเชื่อมโยงกับการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 หรือไม่ 3) เพราะเหตุใดจึงเกิดความเกลียดกลัวคนต่างชาติในหมู่ชาวรัสเซียภายใต้ภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 4) เพราะเหตุใดนักศึกษาไทยในมอสโกจึงได้รับความเกลียดกลัวคนต่างชาติจากชาวรัสเซียภายใต้ภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 และ 5) นักศึกษาไทยในมอสโกได้รับผลกระทบจากความเกลียดกลัวคนต่างชาติอย่างไรบ้างและมีการปรับตัวอย่างไร

ภายใต้ภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ผลการศึกษาพบว่า 1) มีความเกลียดกลัวคนต่างชาติในหมู่ชาวรัสเซียก่อนหน้านี้ที่จะเกิดภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 สาเหตุมาจากการกลัวคนต่างชาติเข้ามาแย่งงาน แย่งรายได้ แย่งทรัพยากร และที่อยู่อาศัย 2) ความเกลียดกลัวคนต่างชาติในหมู่ชาวรัสเซียไม่มีความเกี่ยวพันโดยตรงกับการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 แต่การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้ความเกลียดกลัวคนต่างชาติในประเทศรัสเซียมีความรุนแรงมากขึ้นในช่วงระยะเวลาหนึ่ง 3) ความเกลียดกลัวคนต่างชาติในหมู่ชาวรัสเซียเกิดขึ้นเนื่องจากคนรัสเซียเชื่อว่าคนจีน (คนเอเชีย) เป็นผู้นำไวรัสโควิด-19 มาแพร่ระบาดในประเทศรัสเซียเพราะประเทศจีนเป็นสถานที่แรกที่เกิดการแพร่ระบาด 4) สาเหตุที่นักศึกษาไทยในมอสโกได้รับความเกลียดกลัวคนต่างชาติ

จากชาวรัสเซียเป็นเพราะคนรัสเซียส่วนมากไม่มีความสามารถในการแยกเชื้อชาติคนเอเชียได้ จึงเหมารวมว่านักศึกษาไทยเป็นคนจีนเป็นเหตุให้นักศึกษาไทยได้รับความเกลียดกลัวนี้ไปด้วย 5) ผลกระทบที่นักศึกษาไทยได้รับส่วนมาเป็นผลกระทบทางจิตใจ อาทิ การได้รับคำให้ร้าย การเลือกปฏิบัติ การปฏิเสธการให้บริการ ซึ่งในสถานการณ์ปกตินักศึกษาไทยไม่เคยได้รับผลกระทบเช่นนี้ ในส่วนของการปรับตัวที่นักศึกษาไทยเลือกปฏิบัติมากที่สุดคือการปล่อยผ่านไม่เก็บเอามาคิดให้ทุกข์ใจเพื่อให้ตนเองใช้ชีวิตในมอสโกได้อย่างปกติสุขมากที่สุด

6. กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ทั้ง 5 แนวคิด/ทฤษฎีมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

7. วิธิดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาโดยอาศัยแหล่งข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภทคือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักความเป็นเหตุเป็นผลโดยดูจากข้อมูลจากเอกสาร การทบทวนแนวความคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดชาตินิยม (Nationalism) แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์ (Ethnicity) แนวคิดความเกลียดกลัวคนต่างชาติ (Xenophobia) และแนวคิดคนผิวขาวสูงส่งยิ่ง (White Supremacy) ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นในส่วนนี้จะป็นข้อมูลชนิดทุติยภูมิ เช่น จากตำราบทความวิจัยทางวิชาการและบทความปริทัศน์ที่เกี่ยวข้อง 2) การสืบค้นข้อมูลในส่วนของนโยบายทางด้านเชื้อชาติของรัสเซีย ซึ่งข้อมูลมาจากแหล่งข้อมูลทั้งแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ เช่น บันทึกของทางราชการ คำแถลงนโยบาย (Policy Statement) รายงานประจำปี (Annual Report) รายงานการประชุมต่างๆ ซึ่งแหล่งข้อมูลดังกล่าวจัดว่าเป็นแหล่งข้อมูลเชิงลึกทางด้านนโยบายที่สำคัญ นอกจากนี้ยังรวมถึงสุนทรพจน์ของเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัสเซียที่เกี่ยวข้อง เหตุการณ์และกรณีศึกษาต่าง ๆ รวมถึงบทความ บทความ ข่าวนิตยสาร ทางหน้าหนังสือพิมพ์และทางอินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซีย รวมถึงตัวเลขทางสถิติจากหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ข้อมูลจากทั้งสองแหล่งจะช่วยให้การศึกษาค้นคว้างานวิจัยชิ้นนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยข้อมูลต่าง ๆ ข้างต้นจะถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ไล่เรียงลำดับเหตุการณ์แต่ละช่วงเวลา (Chronological Order) โดยแบ่งตามประเภทของเอกสารที่ใช้ในการศึกษา ออกได้เป็น 2 ประเภทดังนี้

7.1.1 เอกสารขั้นต้นที่ทำการศึกษา ได้แก่ ข่าวนิตยสารหนังสือพิมพ์ สุนทรพจน์ของนักการเมือง ผู้นำและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัสเซีย ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ คำแถลงการณ์ของรัฐบาลและผู้ที่เกี่ยวข้อง วาทกรรมสร้างความเกลียดชัง (Hate Speech) ของผู้นำทางการเมือง เช่น ประธานาธิบดีรัสเซียและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นต้น

7.1.2 เอกสารชั้นรองที่ทำการศึกษา ได้แก่ หนังสือทั่วไปทั้งภาษาไทย อังกฤษ และรัสเซีย บทความจากวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงบทวิเคราะห์ของนักวิชาการและสำนักข่าวต่าง ๆ ทั้งไทยและต่างประเทศ

7.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลในส่วนของปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซียนั้นมาจากแหล่งข้อมูลมาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ เมื่อได้ข้อมูลตามกระบวนการเก็บข้อมูลแล้วผู้วิจัยจะนำข้อมูลดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์ตามกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงเอกสารทั้งนี้แหล่งข้อมูลดังกล่าวจัดว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญ โดยข้อมูลทั้งหมดจะถูกนำมาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อค้นหาปัญหาและแนวทางการป้องกันการเหยียดเชื้อชาติในรัสเซีย

7.3 วิวิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis) โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร

(Documentary Research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการจัดระเบียบข้อมูล การจัดกลุ่มข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย โดยข้อมูลที่รวบรวมได้จะถูกนำมาทำการวิเคราะห์ร่วมกันอย่างเป็นระบบและนำไปสู่การเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเพื่อแสดงความสำคัญของข้อมูลให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ตามข้อเท็จจริงทั้งในเชิงเหตุและผลในการวิเคราะห์ข้อมูล การตีความตามหลักวิชาการ โดยการเขียนรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยผู้วิจัยจะเขียนรายงานการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนา ร่วมกับการบรรยาย การอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยจะอภิปรายผลการวิจัยโดยอาศัย แนวความคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องบนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎี 5 แนวคิด ประกอบด้วย 1) แนวคิดชาตินิยม (Nationalism) 2) แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์ (Ethnicity) 3) แนวคิดเรื่องอคติทางชาติพันธุ์ 4) แนวคิดความเกลียดกลัวคนต่างชาติ (Xenophobia) และ 5) แนวคิดคนผิวขาวสูงส่งยิ่ง (White Supremacy) พร้อมทั้งเสนอข้อเสนอแนะที่เหมาะสม

8. ผลการศึกษา

8.1 ปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในรัสเซีย

8.1.1 บริบททั่วไปของปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในรัสเซีย

ปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซียมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างจากประเทศอื่น ๆ ภายในรัสเซียมีกลุ่มชาติพันธุ์และสัญชาติที่มีความแตกต่างกันมากกว่า 170 กลุ่ม

และมีพัฒนาการมาตั้งแต่สมัยจักรวรรดิรัสเซีย โดยปัญหาชนกลุ่มน้อยในจักรวรรดิรัสเซียมีอยู่ด้วยกัน 3 ส่วน ด้วยกัน ได้แก่ 1) ปัญหาชนกลุ่มน้อยจากการขยายอาณาเขตไปยังชายแดนตะวันตกซึ่งได้แก่ชาวโพลและชาวยูเครน 2) ปัญหาชนกลุ่มน้อยในศูนย์กลางของจักรวรรดิซึ่งได้แก่ชาวยิว และ 3) ปัญหาภัยจากคนผิวเหลืองซึ่งได้แก่ ชาวจีนและญี่ปุ่นในดินแดนด้านตะวันออกไกลก่อนการล่มสลายของลัทธิคอมมิวนิสต์ สหภาพโซเวียตซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบลัทธิสากลนิยมของชนชั้นกรรมาชีพ มองปัญหาการเหยียดเชื้อชาติเป็นเรื่องของจักรวรรดินิยมและนายทุนทำให้ไม่มีปัญหาการเหยียดเชื้อชาติและความเกลียดกลัวชาวต่างชาติ อย่างไรก็ตาม ลึก ๆ แล้วประชากรชาวรัสเซียยังมีความไม่ไว้วางใจชาวยิวอยู่ ความรู้สึกต่อต้านชาวยิวได้ก่อตัวขึ้นในหลาย ๆ สถานการณ์ ชาวยิวเสี่ยงต่อการถูกข่มเหงในรูปแบบต่าง ๆ ทางสหภาพโซเวียตได้ดำเนินนโยบายการเคลื่อนย้ายประชากรภายในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเคลื่อนย้ายชาวยิวไปยังเขตปกครองตนเองพิเศษชาวยิวในเมืองปิโตรบิดจาน (Avrutin, 2022)

8.1.2 การเหยียดเชื้อชาติของรัสเซียสมัยสหภาพโซเวียต

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สหภาพโซเวียตได้ดำเนินนโยบายการเมืองต่อต้านการเหยียดผิวและเหยียดเชื้อชาติเป็นนโยบายหลัก สหภาพโซเวียตได้ให้การสนับสนุนทางการเมือง การทหาร เงินกู้ ทุนการศึกษา รวมถึงการฝึกอบรมด้านเทคนิคและวิชาชีพจำนวนมากแก่นักศึกษาจากแอฟริกา เอเชีย และละตินอเมริกา

(Hessler, J., 2006) อย่างไรก็ตามพบว่า นักศึกษาต่างชาติดังกล่าวยังต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ การเยาะเย้ยทางวาจา การเหยียดเชื้อชาติและการทำร้ายร่างกายในบางครั้ง (Avrutin, 2022)

8.1.3 การเหยียดเชื้อชาติในรัสเซีย หลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต

การล่มสลายของสหภาพโซเวียตก่อให้เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคมในรัสเซียทำให้ความรู้สึกเกลียดชังชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ แต่ค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไป การล่มสลายของสหภาพโซเวียตยังได้ปลุกกระแสแนวคิดชาตินิยมรัสเซียขึ้นใหม่ในช่วงการฟื้นฟูประเทศชาวรัสเซียเริ่มสร้างเอกลักษณ์ประจำชาติของตนเองขึ้นมาโดยพวกเขาได้รับแรงบันดาลใจพื้นฐานจากขบวนการเหยียดเชื้อชาติของชาวยุโรปลัทธิชาตินิยมสมัยใหม่และความรู้สึกหวาดกลัวชาวต่างชาติ (Xenophobia) ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของกระแสหลักของสังคมรัสเซีย (Pain, 2007) ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมในเซเชเนียได้สร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเติบโตของการแสดงออกถึงความเป็นปรีชาญาณและความเกลียดชังในวงกว้าง สถานการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดการขยายตัวของแนวคิดเรื่องการเหยียดเชื้อชาติและการเกิดขึ้นของฝ่ายขวาและกลุ่มสุดโต่งทางการเมืองทั่วทั้งรัสเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถือกำเนิดขึ้นของกลุ่มสกินเฮดใน ค.ศ. 1995 ที่มุ่งก่ออาชญากรรมด้วยเหตุจากความเกลียดชังต่อชาวต่างชาติ (Zuev, 2010) ส่งผลทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความแตกต่างต้องเผชิญกับการต่อต้านจากประชาชนทั่วไปโดยผู้ที่ตกเป็นเป้าหมายในการทำร้ายได้แก่

คนเชื้อสายคอเคเซียน เช่น ชาวอะเซรี (Azeris) หรืออาเซอร์ไบจาน บุคคลจากเอเชียกลาง คนผิวดำชาวเอเชีย และผู้คนที่มีความแตกต่างทางชาติพันธุ์จากชนเผ่าสลาฟ (Севортян, 2016) ส่งผลให้รัสเซียกลายเป็นประเทศที่อันตรายที่สุดสำหรับความรุนแรงทางเชื้อชาติในโลก ความคลั่งไคล้เชื้อชาติของกลุ่มขวาจัดได้กลายเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ทรงพลังของรัสเซีย จำนวนการโจมตีของฝ่ายขวาจัดในรัสเซียเพิ่มมากขึ้นกว่าที่ใดในโลก รูปแบบของความเกลียดชังและการก่อความรุนแรงต่อคนในภูมิภาคคอเคซัสรวมไปถึงผู้อพยพจากจอร์เจีย อาร์เมเนีย อาเซอร์ไบจานรวมถึงชาวคอเคเซียนตอนเหนือที่มีสัญชาติรัสเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสงครามเซเชเนียและการก่อการร้ายภายในประเทศของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนชาวเซเชเนียและคอเคซัสเหนือส่งผลทำให้ชาวรัสเซียมักจะมีทัศนคติในแง่ลบต่อชาวคอเคเซียน ความรู้สึกเป็นปรีชาญาณต่อชาวคอเคซัสของชาวรัสเซียมีเหตุผลสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) ความขัดแย้งระหว่างเซเชเนีย-รัสเซียและการก่อการร้ายของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนชาวเซเชเนียหลังสงคราม 2) การเพิ่มขึ้นของ “โรคหวาดกลัวอิสลาม” ที่แพร่กระจายไปทั่วโลก และ 3) อัตราการอพยพที่สูงจากภูมิภาคคอเคเซียนไปยังมหานครต่าง ๆ ในประเทศรัสเซีย (Kakışim, 2019) อคติทางชาติพันธุ์ไม่จำกัดอยู่แต่เฉพาะเพียงกลุ่มเหยียดเชื้อชาติหัวรุนแรงในประเทศรัสเซียเท่านั้นหากแต่ยังขยายรวมไปถึงคนรัสเซียและเจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนใหญ่ด้วย ซึ่งนำไปสู่การตรวจจับและแสวงประโยชน์จากผู้อพยพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจากบรรดาเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่อื่น

กระแสการต่อต้านชาวคอเคเซียนของชาวรัสเซีย นำไปสู่ความรุนแรงและเหตุการณ์การปะทะกัน ระหว่างทั้ง 2 กลุ่มจนกระทั่งส่งผลกระทบ ทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ระหว่างรัสเซียและประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค คอเคซัส ในระหว่างนี้พัฒนาการความรุนแรง ของการเหยียดเชื้อชาติรัสเซียกับชาวคอเคซัส ได้ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยมี เหตุการณ์ต่าง ๆ ช่วยกระตุ้นและเติมเชื้อไฟ ของความขัดแย้งก่อให้เกิดการปะทะและ ก่อให้เกิดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของ ชาวรัสเซียและชาวคอเคเซียนได้แก่เหตุการณ์ที่ สนามกีฟา “ลูนิกี” เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม ค.ศ. 1998 เหตุการณ์กรณีนางอิวานนิโควา และกรณีนางเพสทริยาโควา เหตุการณ์จลาจล ที่เมืองคอนโดโปกา เหตุการณ์ในเมืองคอดโควา เหตุการณ์จลาจลในจัตุรัสมาเนจนายาและ เหตุการณ์จลาจลในเขตบิรูโลวาตะวันตก เป็นต้น

8.1.4 พัฒนาการของกลุ่มสกินเฮดกับการเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซีย

การล่มสลายของสหภาพโซเวียตมีส่วน สำคัญในการพัฒนากลุ่มหัวรุนแรงขวาจัด ในรัสเซียโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสกินเฮดซึ่งเป็นกลุ่ม นิโอนาสีโดยการเลียนแบบพวกสกินเฮดของ ทางตะวันตกของอังกฤษจากสื่อของสหภาพโซเวียต สมัยเปเรสตรอยกา โดยกลุ่มสกินเฮด ปรากฏตัวครั้งแรกในกรุงมอสโกเมื่อ ค.ศ. 1992 โดยมีจำนวนไม่มากนัก ต่อมาจำนวนสกินเฮด ในรัสเซียเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนกระทั่ง ในปลาย ค.ศ. 1999 จำนวนของแก๊งค์สกินเฮด มีมากกว่า 20,000 คน และใน ค.ศ. 2006 รัสเซียมีสมาชิกสกินเฮดเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ

ห้าหมื่นคน คิดเป็นครึ่งหนึ่งของจำนวนสกินเฮด ทั้งหมดในโลก (Шнирельман, 2007) ปัจจัยที่ทำให้เยาวชนรัสเซียเข้าร่วมเป็นสมาชิก ของกลุ่มสกินเฮดได้แก่ 1) ปัญหาความยากจน และการว่างงาน ความไม่ไว้วางใจของประชาชน ต่อเจ้าหน้าที่สวัสดิการทางด้านสังคม เช่น การศึกษา การดูแลสุขภาพที่แย่งลง รวมถึงความไม่สบาย ทางจิตใจในเมืองใหญ่ 2) ความบกพร่องของ สถาบันครอบครัวในการให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน ในช่วงครึ่งหลังของทศวรรษที่ 1990 พวกสกินเฮด เริ่มโจมตีชาวต่างชาติในเมืองต่าง ๆ ทั่วรัสเซียและ ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากการทำร้ายร่างกาย ไปสู่การฆาตกรรมและการสังหารหมู่ แพ้ชั้น สกินเฮดได้แพร่ระบาดไปในสังคมรัสเซีย มีการจัดตั้งกลุ่มสกินเฮดใหม่ ๆ ในเมืองใหญ่ หลายเมืองทั่วรัสเซีย (Шнирельман, 2007)

8.1.5 กลุ่มการเมืองกับการเหยียดเชื้อชาติใน รัสเซีย

ในปัจจุบันอุดมการณ์การเหยียดเชื้อชาติ ได้รับการขึ้นอย่างเปิดเผยจากพรรคการเมือง และขบวนการเคลื่อนไหวบางกลุ่มของรัสเซีย เช่น พรรครีพับลิกันแห่งชาติของรัสเซีย นักการเมืองหลายคนพยายามปลุกระดมชาวรัสเซีย ตามแนวคิดของ “การเหยียดเชื้อชาติใหม่” บางคนไปไกลถึง “สงครามเชื้อชาติ” และการเนรเทศ “คนผิวดำ” ออกจากดินแดนของ “คนผิวขาว” ในการเมืองกระแสหลัก พรรคการเมืองบางพรรค เช่น พรรคเสรีนิยม ประชาธิปไตยแห่งรัสเซียและพรรคมาตุภูมิ มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการเหยียด เชื้อชาติในรัสเซีย (Laruelle, 2009, pp.27-28)

8.1.6 การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 กับการเหยียดเชื้อชาติ

การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้ กระแสการเหยียดชาวต่างชาติในรัสเซีย ที่มีอยู่แล้วกลับมารุนแรงเพิ่มมากขึ้น โดยการเหยียดเชื้อชาติในช่วงนี้มักจะพุ่งเป้าไปที่ ชาวจีนและชาวพื้นเมืองในเอเชียกลาง โดยเชื่อมโยงชาวจีนเข้ากับต้นกำเนิดของการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้รัฐบาลมอสโกต้องปรับเปลี่ยนนโยบายจากเดิมที่กระตุ้นการย้ายถิ่นฐานของแรงงานราคาถูกเข้ามาทำงานยัง รัสเซีย เช่น การยกเลิกวีซ่าเข้าประเทศและ โครงการปรับตัวทางวัฒนธรรมมาเป็นการกีดกัน การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน โดยเพิ่มการรับรู้ ของสาธารณชนและการรายงานข่าวของสื่อ เกี่ยวกับผู้อพยพว่าเป็นภัยคุกคามต่อสาธารณะ และชุมชนของพวกเขาเป็นแหล่งอาชญากรรม และโรคภัยไข้เจ็บ (Bodrunova and Smoliarova, 2022)

บทสรุป การเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซีย นั้น มีพัฒนาการที่ซับซ้อนและยาวนาน จาก การศึกษาพบว่าจุดที่กระทบความรู้สึก คนรัสเซียจนทำให้เกิดการเหยียดเชื้อชาตินั้น มีด้วยกัน 3 ประการด้วยกัน คือ 1) การล่มสลาย ของสหภาพโซเวียตที่ส่งผลต่อสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวรัสเซีย ประชาชนส่วนใหญ่ ต้องเผชิญกับความยากจนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง อัตราการว่างงานในประเทศที่สูง ประกอบกับ การหาทางออกโดยการหันไปบริโภคแอลกอฮอล์ มากเกินไป การพึ่งพายาเสพติด ความเครียด ทางจิตใจและการฆ่าตัวตายที่เพิ่มขึ้น เด็กที่

เติบโตมาในครอบครัวที่มีปัญหาหรือกลุ่ม ด้อยโอกาสทางสังคมก่อให้เกิดการขยายตัวของ แนวคิดเรื่องการเหยียดเชื้อชาติและการเกิดขึ้น ของฝ่ายขวาและกลุ่มสุดโต่งทางการเมืองทั่วทั้ง ประเทศรัสเซีย 2) สงครามในเชเชเนียและ การก่อการร้ายโดยกลุ่มแบ่งแยกดินแดน ทางการรัสเซียได้ผสมผสานอคติทางเชื้อชาติ เข้ากับอุดมการณ์ต่อต้านการก่อการร้ายและ ลัทธิชาตินิยมหัวรุนแรงสุดโต่ง ส่งผลให้เกิดอคติ ทางชาติพันธุ์ของชาวรัสเซียต่อชาวคอเคเซียน 3) อัตราการอพยพจากภูมิภาคคอเคซัสและ เอเชียกลางไปยังมหานครรัสเซียที่สูง ประกอบกับ จำนวนประชากรรัสเซียที่ลดจำนวนลงและ สงครามในเชเชเนียได้นำไปสู่ระดับความหวาดกลัว ชาวต่างชาติที่เพิ่มขึ้นในหมู่ชาวรัสเซียจนนำไปสู่ ปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในท้ายที่สุด

8.2 แนวทางการป้องกันการทำร้ายร่างกาย คนไทยจากปัญหาการเหยียดเชื้อชาติใน รัสเซีย

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สามารถ แบ่งแนวทางการป้องกันการทำร้ายร่างกายคนไทย จากปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในรัสเซียออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน ส่วนที่ 1 การแก้ไขโดย หน่วยงานต่าง ๆ ของรัสเซียและส่วนที่ 2 การป้องกันโดยรัฐบาลไทย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

8.2.1 การแก้ไขโดยหน่วยงานต่าง ๆ ของ รัสเซีย

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นแนวทาง การแก้ไขปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในสังคม รัสเซียนั้นทางการรัสเซียจำเป็นต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1) สร้างความกลมกลืนลดความเป็นปักษ์ และความเกลียดชังในวงกว้าง ระหว่างคนรัสเซีย และชาวต่างชาติ โดยพยายามลดความอคติ ระหว่างชาวรัสเซียและชาวต่างชาติลงให้ได้มากที่สุด

2) ผู้นำและนักการเมืองไม่ปลุกกระแสชาตินิยม หรือเอาแนวคิดเรื่องชาตินิยมมาเป็นเครื่องมือทางการเมืองระดับชาติที่สร้างความขัดแย้งทางเชื้อชาติระหว่างคนรัสเซีย และชาวต่างชาติ เช่น แนวคิดที่ว่าชาวต่างชาติ เข้ามาแย่งงาน หรือก่อปัญหาสังคม การทำร้ายร่างกายคนรัสเซีย การก่อการร้าย และปัญหาอาชญากรรมในประเทศ

3) พัฒนาสวัสดิการสังคมของประชากร และความมั่นคงของชาติ โดยแก้ปัญหาความยากจนและสวัสดิการต่าง ๆ ให้ชาวรัสเซีย มีความรู้สึกที่ดีต่อสวัสดิการของรัฐ ลดการว่างงาน พัฒนาคุณภาพการศึกษา และการดูแลสุขภาพ วิทยาลัยสุขภาพ รวมถึงสร้างความภาคภูมิใจ ในความเป็นชาติรัสเซีย ไม่โทษชาวต่างชาติว่าเป็น สาเหตุของความยากจนและปัญหาอื่น ๆ ในชาติ

4) ให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนรัสเซีย ในเรื่องความแตกต่างและความเป็นพหุวัฒนธรรม ของสังคมรัสเซียที่ประกอบไปด้วยประชาชน เชื้อชาติต่าง ๆ มากกว่า 170 ชาติพันธุ์ที่ร่วม ประกอบกันเป็นรัสเซียที่มีความสำคัญและเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของรัสเซียและเวทีโลกในปัจจุบัน เพื่อแก้ไขปัญหการเข้าร่วม ลัทธินีโอนาซีและการแพร่ระบาดของแก๊งค์ สกินเฮดของวัยรุ่นและเยาวชนชาวรัสเซีย

5) ฟื้นฟูแนวคิดมิตรภาพของประชาชน (Peoples' Friendship) ในสมัยสหภาพโซเวียต

ที่ต่อต้านการเหยียดผิวและเหยียดเชื้อชาติเป็น นโยบายหลักโดยนำกลับมาใช้อีกครั้ง

6) ไม่ปลุกกระแสต่อต้านชาวต่างชาติ ต่าง ๆ เช่น การต่อต้านกลุ่มชาติพันธุ์คอเคซัส โดยเฉพาะชาวเชเชเนีย ชนกลุ่มน้อย ชาวจีน หรือ ชาติพันธุ์ต่าง ๆ รวมทั้งกระแส “โรคหวาดกลัว อิสลาม” ที่แพร่กระจายไปทั่วโลกในสังคมรัสเซีย

7) กำหนดบทลงโทษที่รุนแรงและ มาตรการบังคับใช้เกี่ยวกับอาชญากรรม ที่มีเหตุจากความเกลียดชังทั้งชาวรัสเซียและ ชาวต่างชาติโดยไม่เลือกปฏิบัติ

นอกจากนี้องค์การนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International, 2006) ยังได้จัดทำ ข้อเสนอแนะสำหรับแก้ปัญหาการเหยียดเชื้อชาติ ในประเทศรัสเซีย โดยเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่รัสเซีย ดำเนินการตามแนวทาง 3 ข้อต่อไปนี้

1) ยุติการไม่ต้องรับโทษสำหรับเหตุ การโจมตีทางเชื้อชาติอย่างรุนแรง

หน่วยงานภาครัฐของรัสเซียเลือกปฏิบัติ ต่อการกระทำความผิดของชาวรัสเซียโดย เลือกที่จะไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดข้อหา การก่ออาชญากรรมที่เชื่อว่ามีเหตุจูงใจทางเชื้อชาติ สำหรับการโจมตีทางเชื้อชาติอย่างรุนแรง เนื่องจากข้อหาดังกล่าวมีบทลงโทษที่รุนแรง เจ้าหน้าที่รัสเซียส่วนใหญ่ซึ่งมีอคติทางชาติพันธุ์ จึงพยายามเลี่ยงที่จะระบุข้อหาผู้กระทำความผิด ในข้อหาการก่ออาชญากรรมที่เชื่อว่ามีเหตุจูงใจ ทางเชื้อชาติซึ่งส่วนมากเป็นชาวรัสเซียว่าเป็น ข้อหาว่าเป็นการกระทำในรูปแบบอันธพาลหรือ “ฮูลิแกนนิซึม” (Hooliganism) ซึ่งเป็นข้อหา ที่มีบทลงโทษเบากว่า ทำให้เกิดความรู้สึก ไม่เป็นธรรมกับคนเชื้อชาติอื่นในสังคมรัสเซีย

โดยหน่วยงานภาครัฐของรัสเซียควรดำเนินการดังนี้

- หน่วยงานภาครัฐทุกระดับควรให้เห็นถึงความจริงใจในการต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติและความเกลียดชังชาวต่างชาติโดยออกมาประกาศจุดยืนอย่างจริงจังและบ่อยครั้ง

- ให้ความรู้แก่ชาวรัสเซียและสาธารณชนถึงความร้ายแรงของการเหยียดเชื้อชาติและความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหา

- จัดทำเกณฑ์เพื่อแยกแยะการก่ออาชญากรรมที่เชื่อว่ามีเหตุจูงใจทางเชื้อชาติออกจากความผิดฐานอื่น โดยระบุให้ชัดเจนว่าการกระทำเช่นใดคือการโจมตีชาวต่างชาติและชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ที่เชื่อว่ามีเหตุจูงใจทางเชื้อชาติ รวบรวมข้อมูลเหตุการณ์การโจมตีชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์และชาวต่างชาติจากประเทศ CIS และประเทศอื่นพร้อมทั้งการตรวจสอบและบันทึกข้อมูลเหตุการณ์การโจมตีที่เชื่อว่ามีเหตุจูงใจทางเชื้อชาติที่เกิดขึ้นในที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศอย่างถูกต้องและแม่นยำ โดยกำหนดวิธีการตรวจสอบความถูกต้องของสถิติและมอบข้อมูลนี้แก่หน่วยงานรัฐบาล องค์กรพัฒนาเอกชนและประชาชนทั่วไป

- ตรวจสอบให้แน่ใจว่าอาชญากรรมที่เชื่ออย่างมีเหตุผลว่ามีแรงจูงใจทางเชื้อชาติได้รับการจำแนกประเภท พร้อมทั้งมีการสอบสวนและดำเนินคดีอย่างมีประสิทธิภาพและถี่ถ้วน

- หน่วยงานภาครัฐต้องยุติการจำแนกอาชญากรรมที่มีเหตุมาจากการเกลียดชังทางเชื้อชาติว่าเป็นความผิดฐาน “ฮูลิแกนนิซึม” (Hooliganism) หรือมีแรงจูงใจจาก “ฮูลิแกนนิซึม”

ตรวจสอบให้แน่ใจว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐหยุดออกแถลงการณ์หลังจากการโจมตีที่รุนแรงและเห็นได้ชัดว่าเป็นการเหยียดเชื้อชาติว่าการโจมตีนั้นดำเนินการในฐานะ “ฮูลิแกนนิซึม” หรือมีแรงจูงใจจาก “ฮูลิแกนนิซึม”

- รัสเซียต้องปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชน โดยออกแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในกรณีที่มีการก่ออาชญากรรมที่มีเหตุจูงใจทางเชื้อชาติ พร้อมทั้งแจ้งแนวปฏิบัติดังกล่าวให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบ รวมถึงจัดฝึกอบรมสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการและผู้พิพากษาที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติในกรณีดังกล่าว ระบุข้อบกพร่องในการสืบสวนและการดำเนินคดีในข้อหาการโจมตีที่มีเหตุจูงใจทางเชื้อชาติ การตอบสนองของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการโจมตีที่มีเหตุจูงใจทางเชื้อชาติต้องกระตุ้นให้ผู้คนที่ตกเป็นเหยื่อแจ้งความดำเนินคดีกับผู้ละเมิดและให้ความยุติธรรมในการปกป้องพวกเขา รวบรวมฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินคดีอาชญากรรมที่เกี่ยวข้อง การเหยียดเชื้อชาติและกรณีการพ้นผิดจากการดำเนินคดีในข้อหาดังกล่าว จะต้องแจ้งให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ทราบ

- ตรวจสอบให้แน่ใจว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการโจมตีด้วยเหตุทางเชื้อชาติอย่างรุนแรง มีสิทธิและได้รับการชดเชยที่ยุติธรรมและเพียงพอจริง ๆ

- ดำเนินการตามคำแนะนำของคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ (Committee on the Elimination of Racial Discrimination – CERD) และ

หน่วยงานและกลไกอื่น ๆ ของสหประชาชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภูมิภาค เช่น คณะกรรมาธิการยุโรปเพื่อการเหยียดเชื้อชาติ (European Commission for Racial Intolerance – ECRI)

2) ยุติการเหยียดเชื้อชาติและการเลือกปฏิบัติอย่างเป็นระบบโดยเจ้าหน้าที่รัฐ

- เจ้าหน้าที่รัฐควรนำแผนปฏิบัติการเพื่อต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติและการเลือกปฏิบัติในทุกด้านที่ครอบคลุมสังคมรัสเซียมาใช้ แผนปฏิบัติการควรรวมถึงมาตรการเร่งด่วนเพื่อแก้ไขและตอบโต้ความรู้สึกรังเกียจที่เป็นปรีภัยและอคติในระดับสูงต่อชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์หรือชนกลุ่มน้อยในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวเชเชนและชาวคอเคเซียนและเสริมสร้างความพยายามในการต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติและความรู้สึกการแสวงประโยชน์จากชาวต่างชาติ ดำเนินการส่งเสริมความคิดริเริ่มในการต่อต้านอุดมการณ์การเหยียดเชื้อชาติและความเกลียดกลัวชาวต่างชาติ ส่งเสริมความอดกลั้นในโรงเรียนและสื่อมวลชนองค์กรภาคประชาสังคมควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาและดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ และควรได้รับการจัดสรรเงินทุนให้เพียงพอ

- ยุติการใช้ระบบการจดทะเบียนถิ่นที่อยู่โดยไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นพื้นฐานของการเลือกปฏิบัติต่อชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์และชาวต่างชาติอย่างเป็นระบบของเจ้าหน้าที่รัฐ

- ทบทวนขั้นตอน แนวปฏิบัติและการนำไปปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบตัวตนเพื่อให้แน่ใจว่าไม่ได้ดำเนินการในลักษณะที่เป็น การเลือกปฏิบัติ และสอบสวนและดำเนินคดีทุกข้อกล่าวหาเกี่ยวกับการข่มขู่กรรโชก

ของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยแสวงประโยชน์จากการขาดเอกสารที่ถูกต้องของบุคคล

- ตรวจสอบให้แน่ใจว่าข้อกล่าวหาทั้งหมดเกี่ยวกับการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายโดยเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายได้รับการสอบสวนโดยทันที อย่างละเอียดถี่ถ้วนและเป็นกลางและบุคคลใดก็ตามที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้รับผิดชอบในอาชญากรรมดังกล่าวควรถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

- จัดให้มีระบบที่รับรองว่าการร้องเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมเลือกปฏิบัติที่แสดงโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของรัฐได้รับการสอบสวนอย่างละเอียด รวดเร็ว โปร่งใส และเป็นอิสระ และระบบนี้จะต้องได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง

- ส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ที่อยู่ภายใต้การสอบสวนจากตำแหน่งความรับผิดชอบระหว่างรอผลการสอบสวนและการดำเนินการทางวินัยและ/หรือการพิจารณาคดีต่อเจ้าหน้าที่เหล่านั้น ยืนยันคำร้องเรื่องการเลือกปฏิบัติ พยานและผู้อื่นที่เกี่ยวข้องควรได้รับการคุ้มครองจากการข่มขู่ การคุกคามหรือการล่วงละเมิดในรูปแบบใด ๆ และเหยื่อควรได้รับแจ้งความคืบหน้าของการสืบสวน

- ประกันว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการเลือกปฏิบัติโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถเข้าถึงวิธีการแก้ไขและมีสิทธิที่บังคับใช้ได้ในการชดเชยอย่างยุติธรรมและเพียงพอ

- ตรวจสอบให้แน่ใจว่าเจ้าหน้าที่ในทุกภูมิภาคของสหพันธรัฐรัสเซียได้ให้การรับรองสิทธิการเป็นพลเมืองและสิทธิในการอยู่อาศัยถาวรอย่างเป็นทางการสำหรับกลุ่มชนกลุ่มน้อยในทันที

การปฏิเสธความเป็นพลเมืองหรือสิทธิอื่น ๆ บนพื้นฐานของชาติพันธุ์เพียงอย่างเดียวไม่ควรได้รับการยอมรับ

- ประกันว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไม่ถูกเลือกปฏิบัติในการใช้สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เช่น ชาวเยปซีในภูมิภาค Arkhangelsk ต้องไม่ถูกไล่ออกจากที่อยู่อาศัยโดยการเลือกปฏิบัติ เป็นต้น

- ให้สัตยาบันพิธีสารฉบับที่ 12 ต่อกฎสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (European Convention on Human Rights – ECHR) ซึ่งกำหนดการห้ามการเลือกปฏิบัติโดยทั่วไป รวมทั้งการเลือกปฏิบัติโดยหน่วยงานของรัฐใด ๆ

3) ให้การปกป้องและสนับสนุนนักสิทธิมนุษยชน

- ตรวจสอบให้แน่ใจว่ามีการใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ความคุ้มครองผู้รณรงค์ต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติที่เผชิญกับภัยคุกคามต่อความปลอดภัยจากผู้ที่ไม่ใช่รัฐ

- ให้ความคุ้มครองอย่างเพียงพอแก่บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นพยานในคดีฟ้องร้องต่อผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในการโจมตีทางเชื้อชาติตามที่กำหนดโดยกฎหมายของรัสเซีย

- ตรวจสอบให้แน่ใจว่าได้ดำเนินการสอบสวนอย่างละเอียดและเป็นกลางต่อการสังหาร การทำร้ายร่างกายและการคุกคามอื่น ๆ ของผู้รณรงค์ต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติ และให้มีการเปิดเผยการค้นพบใด ๆ ของการสืบสวนดังกล่าวต่อสาธารณะและใครก็ตามที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายของการต่อต้านนักรณรงค์เหยียดเชื้อชาติต้องถูกดำเนินคดีตามมาตรฐานสากล

- ตรวจสอบให้แน่ใจว่าหลักการที่มีอยู่ในปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนได้รับการรวมเข้าไว้ในกฎหมายและกลไกระดับชาติเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยสมบูรณ์และนำไปปฏิบัติอย่างเต็มที่

- มุ่งมั่นในการส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนและการปกป้องนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและรับทราบถึงความชอบธรรมในการทำงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนอย่างชัดเจนและเปิดเผยต่อสาธารณะ

- แก้ไขกฎหมาย “ลัทธิสุดโต่ง” เพื่อให้คำนิยามของ “ลัทธิสุดโต่ง” และ “กิจกรรมของกลุ่มสุดโต่ง” ไม่คลุมเครือและไม่สามารถนำมาใช้ดำเนินคดีกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและบุคคลอื่นที่ใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกอย่างสันติ

- ทำงานร่วมกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับการดำเนินการตามปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เพื่อให้แน่ใจว่านักปกป้องสิทธิมนุษยชน เอ็นจีโอ และผู้มีบทบาทภาคประชาสังคมอื่น ๆ มีสิทธิที่บัญญัติไว้ในปฏิญญานี้เพื่อให้พวกเขาสามารถดำเนินการกิจกรรมได้โดยไม่ต้องกลัวความปลอดภัยของพวกเขา

8.2.2 แนวทางการป้องกันโดยหน่วยงานของไทย

8.2.2.1 สถานเอกอัครราชทูตราชอาณาจักรไทย ณ กรุงมอสโก และสถานกงสุลราชอาณาจักรไทยในสหพันธรัฐรัสเซีย

- 1) ควรเก็บสถิติการทำร้ายร่างกายชาวต่างชาติโดยกลุ่มสกินเฮดในเมืองต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเมืองต่าง ๆ ในประเทศสหพันธรัฐรัสเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานที่ที่เกิดเหตุ

การทำร้ายร่างกายด้วยสาเหตุการเกลียดชังทางเชื้อชาติและลงประกาศเตือนให้คนไทยระมัดระวังในช่องทางออนไลน์ต่างๆ ของทางสถานทูต เช่น เว็บไซต์ ไลน์กลุ่มคนไทยในรัสเซีย Facebook Whattapp เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเทศกาลที่สำคัญที่กลุ่มสกินเฮดจะออกทำร้ายร่างกายชาวต่างชาติ เช่น วันคล้ายวันเกิดของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ วันคล้ายวันเสียชีวิตของเลนิน หรือสถานการณ์พิเศษที่เกิดการจลาจลและทำร้ายร่างกายชาวต่างชาติเนื่องจากเหตุการณ์เหยียดเชื้อชาติ เช่น กรณีเหตุการณ์สวิตเซอร์แลนด์ เพื่อให้คนไทยทราบถึงสถานการณ์และความรุนแรงของสถานการณ์ดังกล่าวและหลีกเลี่ยงการเดินทางไปยังสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์และไม่ตกเป็นเป้าหมายการทำร้ายร่างกาย

2) เมื่อมีเหตุการณ์ทำร้ายร่างกายชาวไทยในสหพันธรัฐรัสเซีย ควรให้การช่วยเหลือออกมาปกป้องชาวไทยที่ถูกทำร้ายร่างกายจากชาวรัสเซียโดยประจักษ์ ประณามและออกมาตามเรื่องไม่ให้เรื่องเงียบหายไปโดยกดดันให้ทางการรัสเซียหาผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้

3) ร่วมมือกับสถานทูตประเทศอื่นในการแสดงออกกรณีที่มีชาวต่างชาติถูกชาวรัสเซียทำร้ายร่างกายจากสาเหตุของการเกลียดชังและการเหยียดเชื้อชาติเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นกับคนไทยที่อาศัยในสหพันธรัฐรัสเซีย

4) เมื่อมีเหตุการณ์การจลาจลหรือเหตุการณ์คนไทยถูกทำร้ายร่างกายด้วยสาเหตุการเหยียดเชื้อชาติ ควรรายงานเหตุการณ์ให้กระทรวงการต่างประเทศทราบและกระทรวง

การต่างประเทศควรทำหน้าที่สื่อแจ้งไปยังสถานเอกอัครราชทูตสหพันธรัฐรัสเซียประจำประเทศไทยทราบ เพื่อหาแนวทางในการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวกับคนไทยอีก

8.2.2.2 กระทรวงการต่างประเทศ โดยกรมการกงสุล

เพื่อให้คนไทยเข้าใจว่าคนรัสเซียในปัจจุบันมีแนวคิดชาตินิยม แนวคิดเรื่องอคติทางชาติพันธุ์ แนวคิดความเกลียดกลัวคนต่างชาติ แนวคิดคนผิวขาวสูงส่งยิ่งที่มองว่าคนรัสเซียมีความแตกต่างและแบ่งพวกคนรัสเซียและชาวต่างชาติ และมีเหตุการณ์โจมตีทางเชื้อชาติต่อชาวต่างชาติอย่างรุนแรง กระทรวงการต่างประเทศโดยกรมการกงสุลควรจัดทำเอกสารเช่นแผ่นพับแนบกับหนังสือเดินทางเพื่อแจ้งเตือนคนไทยเมื่อคนไทยที่มาทำหนังสือเดินทางเพื่อเดินทางไปยังรัสเซีย ให้ทราบว่ารัสเซียมีความเสี่ยงต่อเหตุการณ์การทำร้ายร่างกายจากปัญหาการเหยียดเชื้อชาติเพื่อจะได้เพิ่มความระมัดระวังตัวเองในการเดินทางและการทำกิจกรรมต่างๆ โดยสิ่งที่ควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อช่วยกระตุ้นเตือนให้ผู้ที่จะไปศึกษาหรืออาศัยในประเทศรัสเซียในระยะยาวได้ตระหนักและเข้าใจในบริบทดังต่อไปนี้

1) การตกเป็นเป้าหมายและสถานที่เสี่ยงต่อถูกทำร้ายร่างกายด้วยสาเหตุการเหยียดเชื้อชาติในประเทศรัสเซีย 2) การสังเกต สัญลักษณ์ รอยสัก และข้อควรระวังกลุ่มชาตินิยมขวาจัดในประเทศรัสเซีย 3) วันสำคัญหรือวันครบรอบสถานการณ์พิเศษต่าง ๆ ที่กลุ่มชาตินิยมขวาจัดชาวรัสเซียจะออกทำร้ายชาวต่างชาติ 4) วัฒนธรรมประเพณีที่ขัดกับความเชื่อและ

ไม่ควรแสดงออกในสังคมรัสเซีย เช่น ชายรักชาย เพศทางเลือก เป็นต้น

8.2.2.3 กระบวนการศึกษาธิการ

ควรบรรจุความรู้พื้นฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับการเหยียดเชื้อชาติ สัญลักษณ์ รอยสัก เครื่องหมายของกลุ่มหัวรุนแรงเหยียดเชื้อชาติ ต่าง ๆ ในหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อเป็นการเตือนคนไทยที่เห็นเครื่องหมายสัญลักษณ์ต่าง ๆ เหล่านี้จะได้หลีกเลี่ยงไม่ตกเป็นเหยื่อและเป้าหมายการทำร้ายร่างกายของสมาชิกกลุ่มหัวรุนแรงเหยียดเชื้อชาติ

8.2.2.4 สื่อมวลชน

เพื่อลดอคติทางชาติพันธุ์ระหว่างชาวไทยและชาวรัสเซีย สื่อมวลชนควรผลิตสื่อส่งเสริมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องราวและวัฒนธรรมประเพณีของประเทศไทยเพื่อให้ชาวรัสเซียเข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทย รวมทั้งควรร่วมกันเสนอข่าวเหตุการณ์การทำร้ายร่างกายของสมาชิกกลุ่มหัวรุนแรงเหยียดเชื้อชาติเมื่อคนไทยถูกทำร้ายร่างกายในรัสเซีย เพื่อให้คนไทยรับทราบและเป็นกระบอกเสียงเตือนให้คนไทยที่กำลังจะเดินทางไปยังรัสเซียทราบและเกิดความระมัดระวังตัว

9. การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถอภิปรายผลการเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซียตามแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ได้ดังนี้

9.1 แนวคิดชาตินิยม

การล่มสลายของสหภาพโซเวียตส่งผลให้รูปแบบชาตินิยมที่มีพื้นฐานทางชาติพันธุ์

เข้ามาแทนที่อัตลักษณ์ดั้งเดิมของประเทศที่เคยตกอยู่ภายใต้แนวคิด “สากลนิยม” (Internationalism) และแนวคิด “มิตรภาพของประชาชน” (Peoples' Friendship) ซึ่งได้ปลุกกระแสแนวคิดชาตินิยมขึ้นมาใหม่โดยเริ่มสร้างเอกลักษณ์ประจำชาติของตนเองขึ้นมา โดยมีลักษณะหลักคือความรักชาติที่เร้าร้อนและความรู้สึกหวาดกลัวชาวต่างชาติไปพร้อม ๆ กัน ในรัสเซียความล้มเหลวของการปฏิรูปประเทศตามแนวทางเสรีนิยมประชาธิปไตยที่ตามมาด้วยปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ความรู้สึกสิ้นหวังได้ก่อให้เกิดความแปลกแยกในหมู่พลเมือง จนนำอุดมการณ์สุดโต่งเข้ามาเป็นอุดมการณ์พื้นฐานในการสร้างชาติรัสเซียล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการปลุกฝังลัทธิชาตินิยมและลัทธิหัวรุนแรงในรัสเซียและกระตุ้นทัศนคติการเหยียดเชื้อชาติและเปลี่ยนการต่อต้านเหยียดเชื้อชาติที่เป็นอุดมการณ์หลักของสหภาพโซเวียตจนทำให้รัสเซียกลายเป็นประเทศที่มีการเหยียดเชื้อชาติมากขึ้นนำไปสู่การเลือกปฏิบัติและการเหยียดเชื้อชาติในรัสเซียที่แพร่หลายและแทรกซึมอยู่ในทุกแง่มุมของสังคมรวมทั้งการเมืองก็ไม่มีข้อยกเว้นหลังจากการล่มสลายของคอมมิวนิสต์ประชาชนชาวรัสเซียก็พยายามที่จะฟื้นฟูประเทศโดยการพัฒนาอัตลักษณ์ใหม่ของชาติซึ่งหมายถึงการแยกแยะตนเองจาก “คนอื่น” ผ่านการตัดสิน “เรา” กับ “พวกเขา” แบบง่าย ๆ ซึ่งฮันส์ โคห์น (Kohn, 1945) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะร่วมของชาตินิยมเอาไว้ อย่างหนึ่งคือเรื่องของ “ความบริสุทธิ์ทางเชื้อชาติ” ซึ่งสะท้อนออกมาให้เห็นในแนวคิดของลัทธินีโอนาซีหรือกลุ่มสกินเฮดในรัสเซียที่มองว่าควรรักษา

ชาติพันธุ์หรือเผ่าพันธุ์ของตนเองชาวสลาฟให้บริสุทธิ์ไม่ปะปนกับชาติพันธุ์อื่นที่ด้อยกว่าตามแนวคิดของโยฮันน์ ฟรีดริช บลูเมนบาคและบรรดานักมานุษยวิทยาคนอื่น ๆ ของรัสเซีย ที่ให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์หรือเอกลักษณ์ของชาติ เช่น เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา ภายใต้แนวคิดดังกล่าวได้นำไปสู่สิ่งที่หลวงวิจิตรวาทการ (2502, หน้า 40) เรียกว่า “ชาตินิยมแบบรุนแรง” หรือที่เรียกว่า “Ultra-Nationalism” ซึ่งเป็นการแบ่งแยกและเหยียดเชื้อชาติอย่างรุนแรงซึ่งสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนในการเกิดอาชญากรรมที่มีแรงจูงใจจากสาเหตุทางชาติพันธุ์ในรัสเซีย เช่น กิจกรรมของกลุ่มสกินเฮดในรัสเซีย

9.2 แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์

ปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซียนั้นมีความสอดคล้องอย่างยิ่งกับแนวคิดการเหยียดเชื้อชาติที่มีพื้นฐานอยู่บนบทบัญญัติเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมกันทางร่างกายและจิตใจของเผ่าพันธุ์มนุษย์ในการแบ่งแยกคนเผ่าพันธุ์ชั้นสูงออกจากเผ่าพันธุ์ชั้นล่างโดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดของสุพันธุศาสตร์ที่มองว่าเชื้อชาติของตนมีคุณสมบัติที่เหนือกว่าเชื้อชาติอื่นและการด้อยค่าและลดทอนความเป็นมนุษย์ของคนเชื้อชาติอื่น ในสังคมรัสเซียแนวคิดนี้สะท้อนให้เห็นตั้งแต่การที่รัสเซียยอมรับแนวคิดของโยฮันน์ ฟรีดริช บลูเมนบาคนักมานุษยวิทยาชาวเยอรมันที่แบ่งเผ่าพันธุ์มนุษย์ออกเป็น 5 เผ่าพันธุ์ตามความเข้มของสีผิวตามความปราดเปรื่อง นักชาติพันธุ์วิทยาชาวรัสเซียยังมีทัศนคติในแง่ลบต่อคนที่ไม่ใช่ชาวรัสเซียว่าเป็นพวกหยาบคาย ป่าเถื่อนและอันตราย

ในขณะที่ชนชั้นปกครองของรัสเซียมีความเชื่อในพันธกิจด้านอารยะของชาวรัสเซียที่มีหน้าที่เปลี่ยนแปลงชีวิตของชาวพื้นเมืองดั้งเดิมให้เจริญขึ้น โดยการสอนให้พวกเขารู้จักกับชีวิตของชาวรัสเซีย สอนภาษารัสเซียให้พวกเขารวมถึงเปลี่ยนความเชื่อทางศาสนาให้หันมานับถือศาสนาคริสต์นอกรีตดอกซ์ตามความเชื่อของชาวรัสเซีย อย่างไรก็ตามแนวคิดเรื่องการเหยียดเชื้อชาติในรัสเซียก็ได้ลดความสำคัญลงในสมัยสหภาพโซเวียตที่มองปัญหาการเหยียดเชื้อชาติเป็นเรื่องของจักรวรรดินิยมและนายทุนและปรับเปลี่ยนมาดำเนินนโยบายการเมืองต่อต้านการเหยียดผิวและเหยียดเชื้อชาติเป็นนโยบายหลัก สหภาพโซเวียตได้ให้การสนับสนุนทางการเมืองการทหารเงินกู้ทุนการศึกษา รวมถึงการฝึกอบรมด้านเทคนิคและวิชาชีพจำนวนมากแก่นักศึกษาจากแอฟริกา เอเชีย และ ละตินอเมริกา อย่างไรก็ตามหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียตทำให้มีการเปิดรับอารยธรรมตะวันตกเข้ามาภายในประเทศในช่วงการดำเนินนโยบายกลาสนอสต์-เปเรสทรอยก้า คนรุ่นใหม่ก็เปิดรับเอาแนวคิดเรื่องนีโอนาซีที่มีแนวคิดเรื่องการเหยียดเชื้อชาติและสุพันธุศาสตร์ของชาวสลาฟรัสเซียโดยมองว่าเชื้อชาติรัสเซียเป็นสมาชิกที่บริสุทธิ์ของเผ่าพันธุ์ผิวขาวโดยเน้นย้ำถึงต้นกำเนิดของชนชาติอารยันและทักษะตามธรรมชาติของชาวสลาฟจนนำไปสู่การจัดตั้งกลุ่มสกินเฮดขึ้นทั่วรัสเซีย แนวคิดเหยียดเชื้อชาติในรัสเซียเห็นได้ชัดในกรณีของการเหยียดเชื้อชาติคอเคซัสของชาวรัสเซียที่คนรัสเซียมักจะใช้ถ้อยคำดูถูกคนคอเคซัสเช่น “คนดำ” “คนนอก”

“ลิง” “โจร” เป็นต้น โดยคนเหล่านี้มักถูกว่าเป็นสมาชิกของแก๊งค์อาชญากรหรือมาเพียจากการศึกษาพบว่า การเหยียดเชื้อชาติในรัสเซียเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดกระบวนการกดขี่และความรุนแรงต่อผู้อพยพชาวคอเคเซียนและชนกลุ่มน้อยรวมถึงชาวต่างชาติอื่น ๆ

เมื่อพิจารณาในเรื่องของเชื้อชาติการแบ่งกลุ่มในรัสเซียเราจะเห็นเรื่องของแนวคิดเกี่ยวกับเชื้อชาติได้อย่างชัดเจน โดยการแบ่งชาวรัสเซียออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ 1) ชาวรัสเซียที่เป็นชาวสลาฟ กับ 2) พวกที่ไม่ใช่ชาวสลาฟ ซึ่งถูกมองว่าเป็นคนนอก การแบ่งชาติพันธุ์ในรัสเซียมีการแบ่งมาตั้งแต่อดีตตั้งแต่สมัยจักรวรรดิรัสเซียโดยผู้ปกครองชาวรัสเซียมองว่าเป็นหน้าที่และภารกิจอารยะของชาวรัสเซียในการสอนให้ชาวต่างชาติรู้จักภาษาขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนาและวิถีชีวิตของคนรัสเซีย โดยในปัจจุบันได้พัฒนาให้เห็นเด่นชัดขึ้นในกรณีของการต้องการรักษาความบริสุทธิ์ของชาติพันธุ์สลาฟในรัสเซียจนนำไปสู่การจัดตั้งกลุ่มนีโอนาซีและสกินเฮดในประเทศรัสเซียและแคมเปญ “Slavs Only” ในประกาศการเช่า/ขายบ้านหรืออสังหาริมทรัพย์ในประเทศรัสเซียที่สงวนไว้ให้แก่ผู้เช่าหรือผู้ซื้อที่มีเชื้อสายสลาฟเท่านั้น เนื่องจากรัสเซียเป็นประเทศที่มีอาณาเขตกว้างใหญ่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์มาก ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ต่าง ๆ ภายในประเทศซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโดนัลด์ ไฮโลวิสค์ที่มองว่าในโลกนี้เกือบจะไม่มีประเทศใดที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางด้าน

ชาติพันธุ์ ประเทศส่วนใหญ่ต่างมีประชากรที่ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชนกลุ่มน้อยอย่างน้อยหนึ่งกลุ่มและในหลาย ๆ ประเทศจะมีชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่มซึ่งแน่นอนที่สุดการกระทบกระทั่งกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ย่อมเกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก ซึ่งรัสเซียก็อยู่ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว นอกจากนี้ยังพบว่า แนวคิดความขัดแย้งเกี่ยวกับชาติพันธุ์ในรัสเซียยังสอดคล้องกับการศึกษาของดาร์ก ฐานดี (2556, หน้า 2) ที่พูดถึงสาเหตุของปัญหามาจากความเกลียดกลัวคนต่างชาติในเกาหลีใต้ที่เพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบันมาจากจำนวนแรงงานอพยพที่หลังไหลเข้าไปอาศัยอยู่ที่เกาหลีใต้มากขึ้นซึ่งขัดแย้งกับความเชื่อในเรื่องความเป็นเอกพันธุ์และความบริสุทธิ์แห่งสายเลือดของสังคมเกาหลี และยังสอดคล้องกับงานของอารยา ศรีหะทัย (2562) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเหยียดเชื้อชาติชาวเอเชียกลางในสหพันธรัฐรัสเซียในช่วง ค.ศ. 2000–2018 โดยพบว่าในรัสเซียมีการเหยียดเชื้อชาติชาวเอเชียกลางในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายร่างกาย การกดขี่แรงงานโดยนายจ้างและการดูถูกเหยียดหยาม โดยมีสาเหตุหลักสองสาเหตุ คือ 1) สาเหตุจากความหวาดกลัวต่อภัยจากการก่อการร้ายและ 2) สาเหตุจากความภาคภูมิใจในความเป็นชาติรัสเซีย

9.3 แนวคิดเรื่องอคติทางชาติพันธุ์

เมื่อพิจารณาถึงอคติทางชาติพันธุ์ในสังคมรัสเซียอคติทางชาติพันธุ์เห็นได้ชัดในการเหยียดชาติพันธุ์กลุ่มคอเคเซียนเหนือภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ที่มองชาติพันธุ์ต่าง ๆ ด้วยทัศนคติแง่ลบเช่นมองว่าเป็น “พ่อค้ายา”

“พ่อค้าอาวุธ” “เจ้ามือบ่อนการพนัน” “โจรขโมยรถ” เป็นต้น ในขณะที่ชาวเซเชเนียถูกชาวรัสเซียมองด้วยอคติมากที่สุดว่าเป็นพวกหยาบคาย ป่าเถื่อน กระหายเลือด ทรยศ หักหลัง หรือผู้ก่อการร้าย ในรัสเซียอคติทางชาติพันธุ์นำไปสู่การเลือกปฏิบัติโดยอาศัยเหตุจากเชื้อชาติจนเกิดสโลแกน “Slavs Only” “Только славянам” หรือ “เฉพาะชาวสลาฟ” เท่านั้น ในการให้เช่าหรือบ้านที่พักอาศัย โดยพบว่าชาวรัสเซียไม่ยินดีที่จะอยู่ร่วมกับผู้เช่าที่มีเชื้อสายคอเคเซียนหรือเอเชียกลางจนต้องติดประกาศว่า Slavs Only โดยมองว่าพวกคอเคเซียนหรือคนที่มีเชื้อสายอื่นเป็นผู้นำความยุ่งยากและปัญหาต่าง ๆ มาให้เช่น ปัญหายาเสพติด การทะเลาะวิวาท ไร้มารยาท หยาบคาย ความรุนแรง เป็นต้น (Попов, 2021) ซึ่งสะท้อนออกมาในแนวเดียวกันกับงานของปองปรารณ สุนทรเกสัช (2563) ที่สะท้อนทัศนคติความด้อยกว่าทางเชื้อชาติต่ออีกเชื้อชาติหนึ่งอย่างเห็นได้ชัด จากการศึกษาพบว่าสื่อมีบทบาทสำคัญในการตอกย้ำและการผลิตซ้ำแนวคิดอคติทางชาติพันธุ์ของคนต่างเชื้อชาติในสังคมรัสเซียซึ่งสอดคล้องกับงานของวรารณ ชื่อประดิษฐ์กุลและคณะ (วรารณ ชื่อประดิษฐ์กุล, ภัสวดี นิติเกษตร สุนทร และ จันทนา ทองประยูร, 2559) และงานวิจัยของเขียนธีระวิทย์และคณะ (เขียนธีระวิทย์, อติสร เสมอแย้ม และ ทานตะวัน มโนรมย์, 2544) ที่มองว่าการผลิตซ้ำเกิดขึ้นหลายรูปแบบในกรณีของสื่ออาจเป็นการผลิตซ้ำทางด้านความคิด จิตสำนึกและอุดมการณ์ของการตอกย้ำและการถ่ายทอดแนวคิดการเหยียดเชื้อชาติให้แพร่กระจายในสังคมและถ่ายทอดแนวคิด

ดังกล่าวไปสู่คนในรุ่นต่อไปมากยิ่งขึ้น โดยปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซียในปัจจุบันพบว่าเกิดจากอิทธิพลของสื่อที่นำเสนอและถ่ายทอดความเป็นอคติทางชาติพันธุ์จากรุ่นสู่รุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การผลิตซ้ำของสื่อ” ปัจจุบันผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทอย่างมากในสังคมปัจจุบันซึ่งมีพลังในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้คนและเป็นผู้นำประเด็นหรือเนื้อหาที่เคยนำเสนอมาแล้วมาเสนอซ้ำหรือที่เรียกว่าการผลิตซ้ำ โดยปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซียนั้นมีสาเหตุมาจากอคติทางชาติพันธุ์โดยสังคมรัสเซียนั้นมีอคติต่อชาวยิว ชาวเอเชียที่มีผิวเหลือง และชาวคอเคเซียนเหนือ

9.4 แนวคิดคนผิวขาวสูงส่งยิ่ง (White Supremacy)

แนวคิดคนผิวขาวสูงส่งยิ่ง (White Supremacy) เป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ในสังคมรัสเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการแพร่ระบาดของกลุ่มนีโอนาซีและกลุ่มหัวรุนแรงขวาจัดเหยียดเชื้อชาติในรัสเซีย โดยการมองว่าชาวรัสเซียเป็นชาวเผ่าสลาฟ เป็นสมาชิกที่บริสุทธิ์ของเผ่าพันธุ์ผิวขาวอารยัน ซึ่งสอดคล้องกันกับแนวคิดของ โจเซฟ อาเธอร์ เดอ โกบิโน ที่มองว่าเผ่าอารยันเป็นเผ่าพันธุ์ที่ยิ่งใหญ่สูงส่งและรุ่งเรืองเฟื่องฟูที่สุดในมนุษยบนผืนโลก และแนวคิดของเมดิสัน แกรนต์ที่ปรากฏในงานเรื่อง “การผ่านพ้นไปของเผ่าพันธุ์อันยิ่งใหญ่” ที่มองว่าในปัจจุบันชาวรัสเซียกำลังอยู่ในภาวะที่เสื่อมสลายเนื่องจากการที่สังคมรัสเซียสมัยใหม่นั้นมีคนเชื้อชาติอื่น ๆ เข้ามาผสมกับคน “พันธุ์แท้”

มากเกินไป โดยรัสเซียต้องเผชิญหน้ากับแรงงานอพยพที่มาจากภูมิภาคคอเคเซียนและเอเชียกลาง ความอื้อเพื่อเผด็จการและความใจดีของชาวรัสเซียทำให้เกิด “หล่มลึกทางเชื้อชาติ” ขึ้น จึงจำเป็นต้องแยกคนที่มีเชื้อชาติที่ต่างกัน สังคมรัสเซียในปัจจุบันมีลักษณะเป็นพหุสังคม การที่พวกเขายึดแนวทางคนผิวขาวสูงส่งยิ่ง หรือ White Supremacy โดยการมองว่าคนผิวขาวเป็นกลุ่มคนพิเศษได้รับสิทธิพิเศษอยู่เหนือคนเชื้อสายอื่นชนชาติอื่นควรเป็นผู้ปกครองและมองคนชนชาติอื่นว่าต้องเป็นเบี้ยล่างนั้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์โดยเขามีแนวคิดที่ชนเผ่าอารยันเป็นชนเผ่าที่สูงส่งกว่าชนเผ่าอื่น ๆ โดยเชื่อในเรื่อง “ความบริสุทธิ์ทางเชื้อชาติ” และในความเหนือกว่าของ “เผ่าพันธุ์ดั้งเดิม” ซึ่งเขาเรียกชาวอารยันว่า “เผ่าพันธุ์ต้นแบบ” แนวคิดดังกล่าวถ่ายทอดโดยตรงมายังกลุ่มสกินเฮดในรัสเซียที่มองชนกลุ่มน้อยที่มีความ “แตกต่างทางเชื้อชาติ” ว่าเป็นพวกที่มีสายเลือดเอเลี่ยน พวกเขามองการแต่งงานข้ามเชื้อชาติว่าเป็นการทำให้สายเลือดอารยันไม่บริสุทธิ์และทำการโจมตีชนกลุ่มน้อยเผ่าพันธุ์อื่น ๆ ลูกผสมระหว่างคนเชื้อสายอารยันและคนจากชนกลุ่มน้อยซึ่งเลียนแบบมาจากเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์หรือการกักกันในค่ายกักกันแรงงานชาวยิวและชาวโรมานีของนาซีเยอรมันในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 แนวคิดดังกล่าวทำให้การเหยียดผิวเหยียดเชื้อชาติเป็นโครงสร้างสังคมมีการถ่ายทอดและยอมรับเป็นวัฒนธรรมหรือค่านิยมของกลุ่มโดยไม่คิดว่าการแบ่งแยกเช่นนี้เป็นปัญหาหล่อหลอมรวมกับ “แนวคิดเรื่องการก่อการร้าย”

หรือ “กลุ่มแนวคิดขวาจัดสุดโต่ง” จนกลายเป็นปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “การก่อการร้ายขาว” หรือ “White Terrorism” เหตุที่กลุ่มก่อการร้ายกลุ่มนี้พุ่งเป้าไปคือคนผิวสี คนยิว คนมุสลิมหรือผู้อพยพ ซึ่งส่งผลให้ร่างกายได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตของผู้ประสบภัย และในปัจจุบันปรากฏการณ์ดังกล่าวกำลังเป็นเทรนด์ที่แพร่ขยายไปยังดินแดนส่วนต่างๆ ของโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งการก่ออาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชังของกลุ่มสกินเฮดและนีโอนาซี ในรัสเซียในปัจจุบัน หลายครั้งเราเห็นการกล่าวคำขวัญแสดงความเกลียดชังและแสดงความรู้สึกถึงความเหนือกว่าของคนผิวขาว เช่นพลังของคนผิวขาว (WP – White Power) “รัสเซียเพื่อชาวรัสเซีย” “ขอให้รัสเซียรุ่งโรจน์” และการยกมือขึ้นแสดงความเคารพแบบนาซี แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับปรากฏการณ์การทำร้ายกันด้วยเหตุแห่งการเหยียดเชื้อชาติที่มีต่อทั้งผู้อพยพ ผู้ลี้ภัย ชาวมุสลิม รวมไปถึงชาวยิวด้วย ซึ่งกำลังเพิ่มสูงขึ้นในอัตราที่น่าตื่นตกใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมที่เกิดจากคนขาวในรัสเซีย

9.5 แนวคิดความเกลียดกลัวคนต่างชาติ

แนวคิดความเกลียดกลัวคนต่างชาติ (Xenophobia) เป็นพื้นฐานสำคัญสาเหตุหนึ่งของปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซีย ในปัจจุบัน จากพัฒนาการทางด้านประวัติศาสตร์ของรัสเซียที่เผชิญกับการรุกรานจากชาวต่างชาติตลอดช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ ทั้งการรุกรานจากอนารชนทางตะวันออก พวกมองโกลตาตาร์ พวกฮั่น มุสลิม สงครามระหว่างมหาอำนาจต่างๆ ในภูมิภาค เช่น สงครามไครเมีย สงครามบอลข่าน

สงครามโลกครั้งที่ 1 สงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้ชาวรัสเซียมองชาวต่างชาติด้วยความหวาดระแวง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรัสเซียต้องเผชิญหน้ากับภัยคุกคามจากต่างชาติที่เรียกว่า “ภัยเหลือง” จากชาวจีนและญี่ปุ่น ในภูมิภาคตะวันออกไกล การพ่ายแพ้ในสงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น ยิ่งตอกย้ำความคิดความเกลียดกลัวคนต่างชาติให้กับชาวรัสเซียหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียตซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรณย์นลิน วรรณประเสริฐ (2563) ที่มองว่าความเกลียดกลัวคนต่างชาติในหมู่ชาวรัสเซียก่อนหน้านี้ที่จะเกิดภาวะการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 สาเหตุมาจากการกลัวคนต่างชาติเข้ามาแย่งงานแย่งรายได้ แย่งทรัพยากรและที่อยู่อาศัย อีกประเด็นที่มีความสำคัญก็คือการลดลงของประชากรชาวรัสเซียที่ลดลงอย่างต่อเนื่องจากอัตราการตายที่เพิ่มมากขึ้นกับอัตราการเกิดที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการอพยพและการเพิ่มขึ้นของประชากรชาวคอเคเซียนอย่างรวดเร็วทำให้ชาวรัสเซียหวาดกลัวว่าชาวรัสเซียจะสูญเสียการเป็นประชากรหลักของประเทศไปให้แก่ชาวคอเคเซียนและชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ รากเหง้าของปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซียส่วนหนึ่งมาจากความเกลียดกลัวคนต่างชาติซึ่งเชื่อมโยงกับความท้าทายทางเศรษฐกิจกระแสการย้ายถิ่นที่ทวีความรุนแรงขึ้น ตลอดจนอัตลักษณ์และวิถีชีวิตใหม่ ๆ ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่รูปแบบที่ “นุ่มนวล” รวมถึงคำพูดแสดงความเกลียดชังและรูปแบบพฤติกรรมเชิงลบไปจนถึงความรุนแรง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของรัสเซีย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งความยากลำบากทางเศรษฐกิจของรัสเซียในช่วงทศวรรษที่ 1990 ร่วมกับสถานการณ์ในประเทศ เช่น สงครามในเชเชเนีย สองครั้งรวมถึงการกระทำของผู้ก่อการร้ายชาวคอเคเซียนเหนือในมอสโกและที่อื่น ๆ และวาทศิลป์ต่อต้านการก่อการร้ายทั่วโลก รวมถึงคลื่นของการเคลื่อนย้ายแรงงานโดยไม่มีนโยบายรองรับที่เพียงพอ ส่งผลที่ตามมามากมาย ตัวอย่างเช่น แรงงานข้ามชาติถูกตำหนิว่า “แย่งงาน” ของผู้คนในท้องถิ่นแทนที่จะได้รับการยอมรับในคุณค่าที่พวกเขาได้ช่วยเหลือสังคมโดยการรับทำงานที่ไม่พึงประสงค์และไม่เหมาะสม สงครามในเชเชเนียยังทำให้เกิดการเจริญเติบโตของกระแสความหวาดกลัวชาวต่างชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เหตุการณ์ทั้งหมดนี้ก่อให้เกิดความรู้สึกเกลียดชังชาวต่างชาติที่เพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ บรรยาการดังกล่าวเอื้ออำนวยต่อการเติบโตของการแสดงออกถึงความเป็นศัตรูและความเกลียดชังในวงกว้าง ความเกลียดกลัวคนต่างชาติส่งผลต่อการแสดงความเกลียดชังที่รุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำนวนการโจมตีที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการโจมตีเหล่านี้มักมุ่งเป้าไปที่ “ผู้อพยพ” ซึ่งมีความแตกต่างทางสายตา โดยมักพุ่งเป้าไปที่ “ผู้อพยพ” จากคอเคซัส เอเชียกลาง และจีน ความรุนแรงในสังคมรัสเซียเกิดขึ้นซ้ำ ๆ ควบคู่ไปกับกิจกรรมทางอินเทอร์เน็ตและกิจกรรมอื่น ๆ โดยกลุ่มชาวจัดอย่างเปิดเผย จนปัญหานี้ก็กลายเป็นประเด็นที่ไม่อาจเพิกเฉยได้อีกหลังจากมีการการฆาตกรรมนักศึกษาที่มีลักษณะแบบเอเชียหลายครั้งที่ถนนเนฟสกี (Nevsky Prospect) ในนครเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก

และการสังหารเด็กหญิงชาวทาจิควัย 9 ขวบ อย่างโหดร้ายอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2004 การโจมตีทางเชื้อชาติถูกมองว่าเป็น “อาชญากรรม จากกลุ่มหัวรุนแรง” (Extremist crimes) ซึ่งเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของรัสเซีย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของผู้ช่วยศาสตราจารย์ โซฟี บีเยิร์ก-เจมส์ (Bjork-James, 2021) ที่มองว่าปัญหาผู้อพยพไหลทะลักเข้ามาสู่ ยุโรปและสหรัฐฯ ส่งผลให้คนท้องถิ่นบางกลุ่ม เกิดความกลัวว่าคนผิวขาวที่นับถือศาสนาคริสต์ อาจถูกลดความสำคัญลงจนกลายเป็นชนกลุ่มน้อย ในสังคมที่ตัวเองเคยอยู่ แนวคิดดังกล่าว นำไปสู่แนวโน้มของการเกิดขึ้นและประสบความสำเร็จของกลุ่มประชานิยม-ชาตินิยม ฝ่ายขวาในรัสเซีย ผู้ช่วยศาสตราจารย์โซฟี บีเยิร์ก-เจมส์ยังชี้ให้เห็นถึงการแพร่กระจาย แนวคิดต่อต้านผู้อพยพของพวกเขา การต่อต้าน ผู้อพยพของคนเหล่านี้มาจากแนวคิดที่ว่าผู้อพยพ ทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ ความไม่เท่าเทียมและความเสื่อมโทรมแก่คนในภูมิภาค ในขณะที่ยุโรปตะวันออกเผชิญกับปัญหาวิกฤติ ผู้ลี้ภัยในรัสเซียเองก็เผชิญกับแรงงานข้ามชาติ จากคอเคเซียนและเอเชียกลาง ซึ่งไม่ต่างกันว่าชาวรัสเซียจะมองว่าแรงงานอพยพเหล่านี้ จะเข้ามาสร้างปัญหา บ่อนทำลายความมั่นคง และเพิ่มภาระให้กับชาติ และยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของฟูกุซึ เกาอิชิ (2553, หน้า 1-30) ที่ทำการศึกษาเรื่องนโยบายการจัดการแรงงาน ข้ามชาติของไทย: จากความเกลียดกลัวคนต่างชาติถึง (เหนือกว่า) สิทธิมนุษยชนโดยพบว่าการจัดการคนงานต่างชาติของรัสเซียมีลักษณะ

เช่นเดียวกับไทยที่มีความโน้มเอียงไปในแนวทางการเกลียดกลัวคนต่างชาติ ต่างกันตรงที่การเกลียดกลัวคนต่างชาติไม่ได้ปรากฏในสังคมไทยอย่างตรงไปตรงมาแต่ในสังคม รัสเซียการเกลียดกลัวคนต่างชาติโดยเฉพาะ แรงงานอพยพจากคอเคซัสและเอเชียกลางนั้น ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนจนนำไปสู่เหตุการณ์ ความรุนแรงของความขัดแย้งทางเชื้อชาติ ในสังคมหลายครั้งด้วยกัน ในขณะที่ นักวิชาการบางท่านวิเคราะห์ว่าพรรคการเมืองต่างๆ รวมถึงการปกครองของประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูตินในช่วงหลายปีที่ผ่านมาพยายามใช้ ประโยชน์จากความรู้สึกหวาดกลัวชาวต่างชาติ ให้เป็นเครื่องมือในการรวมสังคมรัสเซีย ให้เป็นหนึ่งเดียว แม้ว่าคำอธิบายดังกล่าว อาจยังไม่สามารถพิสูจน์ได้อย่างแน่ชัดแต่ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในประเด็นนี้คือ 1) การยอมรับ ในภายหลังว่าความรู้สึกหวาดกลัวชาวต่างชาติ กลายเป็นปัญหาสังคมของรัสเซีย และ 2) ความรู้สึกหวาดกลัวชาวต่างชาติถูกนำมาใช้เป็นเรื่องทางการเมือง ในขณะที่ประธานาธิบดี วลาดิมีร์ ปูตินและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัสเซีย หลายคนออกมาปฏิเสธการนำความรู้สึก หวาดกลัวชาวต่างชาติมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองและประณามความรุนแรงที่มี แรงจูงใจทางชาติพันธุ์และการยุยงให้เกิด ความเกลียดชังทางเชื้อชาติ

10. ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาการเหยียดเชื้อชาติในสังคม รัสเซียที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ผู้วิจัยขอเสนอ ข้อเสนอแนะดังนี้

10.1 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับคนไทยที่อาศัยอยู่ในสหพันธรัฐรัสเซีย

1) เข้าร่วมเครือข่ายคนไทยในประเทศสหพันธรัฐรัสเซีย โดยติดตามข้อมูลข่าวสารการแจ้งเตือนของทางเอกอัครราชทูตราชอาณาจักรไทย ณ กรุงมอสโก และสถานกงสุลที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย กลุ่มสกินเฮด กลุ่มหัวรุนแรงและการเหยียดเชื้อชาติในสหพันธรัฐรัสเซีย

2) ศึกษาขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมของคนรัสเซียและไม่ทำในสิ่งที่ขัดต่อมารยาทและ ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวรัสเซียโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงออกอย่างไม่เหมาะสมหรือพฤติกรรมที่น่ารังเกียจในที่สาธารณะ เช่น การแสดงออกว่าตนเองเป็นเพศทางเลือกหรือรักร่วมเพศ

3) หลีกเลี่ยงการเดินทางไปยังสถานที่เสี่ยงที่อาจเกิดอันตรายจากเหตุการณ์ทำร้ายร่างกายจากเหตุการณ์เหยียดเชื้อชาติ เช่น สถานที่ที่เป็นที่ชุมนุมของชาวต่างชาติหรือเคยมีเหตุการณ์การทำร้ายร่างกายชาวต่างชาติ เป็นต้น เช่น สถานีรถไฟเคียฟสกายาในมอสโกซึ่งเป็นที่ชุมนุมของชาวคอเคซัสเหนือ สนามกีฬาฟุตบอลเมื่อมีการแข่งขันเนื่องจากเป็นที่รวมของกลุ่มฮูลิแกนที่อาจมีพวกเหยียดเชื้อชาติร่วมอยู่ด้วย เป็นต้น

4) หลีกเลี่ยงการเดินทางไปไหนมาไหนคนเดียว การเดินทางในยามวิกาล การเดินทางไปในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคยเพียงลำพัง หรือการทำตัวเป็นจุดเด่นเพื่อลดโอกาสจากการถูกทำร้ายร่างกายจากกลุ่มหัวรุนแรงเหยียดเชื้อชาติ เช่น ทางลัดเพื่อข้ามถนน

5) ระวังตัวเสมอในขณะที่เดินทาง ไม่เล่นโทรศัพท์หรือฟังเพลงโดยใช้หูฟังจนลืมสังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น หมั่นสังเกตสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวอยู่เสมอ เช่น สัญญาณการแต่งกายของผู้คนเพื่อหลีกเลี่ยงการเข้าไปอยู่ท่ามกลางที่ชุมนุมของกลุ่มหัวรุนแรงและการเหยียดเชื้อชาติ

6) เมื่อโดยสารรถไฟใต้ดินหรือ Metro ควรหลีกเลี่ยงการยืนใกล้บริเวณหน้ารางรถไฟใต้ดินเพื่อป้องกันไม่ให้อำนาจกลุ่มหัวรุนแรงและการเหยียดเชื้อชาติผลักดันไปถูกรถไฟใต้ดินจนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต

7) ไม่สวมใส่เครื่องประดับและของมีค่าต่าง ๆ ที่ล่อตาล่อใจกลุ่มมิจฉาชีพในการก่อเหตุชิงทรัพย์

8) เมื่อถูกทำร้ายร่างกายให้ดำเนินการแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่สถานทูตไทยที่อยู่ใกล้พร้อมทั้งโพสต์ข้อความเพื่อแจ้งเตือนเหตุต่อคนไทยเพื่อหลีกเลี่ยงการเดินทางไปยังสถานที่นั้น และเกิดความระมัดระวังตัวในการเดินทางและความปลอดภัยเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุซ้ำกับคนไทยคนอื่นอีก

9) ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสัญลักษณ์ การแต่งกาย ข้อความ เหตุการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ความรุนแรงและสถานการณ์การเหยียดเชื้อชาติของกลุ่มหัวรุนแรงในพื้นที่ภายในพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่

10) คนไทยที่อาศัยอยู่ก่อนหรือนักศึกษาไทยรุ่นพี่ควรให้ความรู้แก่คนไทยที่เพิ่งมาอยู่หรือรุ่นน้องเกี่ยวกับสถานการณ์การเหยียดเชื้อชาติของกลุ่มหัวรุนแรงในพื้นที่ภายในพื้นที่

ที่ตนอาศัยอยู่ เช่น สถานที่ที่เคยเกิดเหตุการณ์ความรุนแรง สถานที่ที่ไม่ควรไป ข้อควรระวัง เป็นต้น

10.2 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาประเด็นเรื่องการเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซียเท่านั้น ผู้วิจัยพบว่ามีประเด็นอื่นๆ ที่น่าสนใจในการศึกษาค้นคว้าและอาจเป็นช่องทางในการศึกษาวิจัยในเชิงลึกต่อไปในอนาคต โดยประเด็นที่สามารถทำการศึกษาค้นคว้าต่อยอดได้ ได้แก่ ประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาละเอียดลึกลงไปในเรื่องเชื้อชาติที่ถูกเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซีย เช่น การเหยียดชาวยิว การเหยียดชาวโรมานี หรือรูปแบบการเหยียดเชื้อชาติหรือการเลือกปฏิบัติ หรืออาจเจาะลึกเพื่อให้ได้รายละเอียดที่ลึกและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. บทบาทและกระบวนการของสื่อที่มีอิทธิพลต่อการเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซีย

3. บทบาทของสถาบันทางการเมือง เช่น พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเหยียดเชื้อชาติในสังคมรัสเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประชานิยม-ชาตินิยมขวาจัด รวมถึง กลุ่มหัวรุนแรงต่าง ๆ อาจทำการศึกษาในมิติทางด้านสังคมวิทยาการเมืองในมิติการเมืองการปกครอง หรือในมิติอื่น เช่น สังคมวิทยา มานุษยวิทยา โดยอาจศึกษาตั้งแต่การก่อตัว การเติบโต การหยั่งรากลึกในสังคม รวมถึง บทบาทและสถานการณ์ในปัจจุบัน

4. แนวทางการแก้ไขปัญหาการเหยียดเชื้อชาติของรัสเซีย ตั้งแต่บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ บทบาทของ NGOs รวมถึงองค์การระหว่างประเทศและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นอีกมุมมองที่น่าสนใจ ทำทนายและเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่มีลักษณะเดียวกันในประเทศอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต □

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- เขียน ธีระวิทย์, อติศร เสมอแย้ม และ ทานตะวัน มโนรมย์. (2544). **ความสัมพันธ์ไทย-ลาว ในสายตาของคนลาว**. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรรยา สุภาพ. (2519). **สารานุกรมรัฐศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- จุฑามาศ เนาวรัตน์. (2562). “คนขาว” ก่อนการร้าย ภัยใหม่คุกคามโลก. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2564. จาก <https://www.posttoday.com/world/584390>
- ดำรงค์ ฐานดี. (2556). **เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 33. อคติต่อชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในเกาหลีใต้**. กรุงเทพฯ: ศูนย์เกาหลีศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- โตมร สุขปรีชา. (2563). **เมดิสัน แกรนต์ ประวัติศาสตร์เชื้อชาตินิยม และ Black Lives Matter**. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2564. จาก <https://thematter.co/thinkers/madison-grant-and-black-lives-matter/113804>
- นรรีชต์ ฝันเชียร. (2563). **ทำความเข้าใจกับปัญหาการเหยียดสีผิว**. ค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2564. จาก <https://www.trueplookpanya.com/blog/content/85858/-blog-teaartedu-teaart->
- ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2557). กระบวนทัศน์การศึกษาชาติพันธุ์สัมพันธ์. **วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง**. 10(3), 219 - 242.
- ปองปรารณ สุนทรเภสัช. (2563). อคติทางชาติพันธุ์ต่อสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในสังคมไทย ที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์เว็บบอร์ดพันทิป. **วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย**. 15(1), 26 - 47.
- พฤกษ์ เถาถวิล. (2553). นโยบายการจัดการแรงงานข้ามชาติของไทย : จากความเกลียดกลัวคนต่างชาติถึง (เหนือกว่า) สิทธิมนุษยชน. **วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง**. 6(3), 1 - 30.
- รมย์นลิน วรรณประเสริฐ. (2563). ความเกลียดกลัวคนต่างชาติของชาวรัสเซีย: ผลกระทบและการปรับตัวต่อสถานการณ์ของนักศึกษาไทยในมอสโก ภายใต้ภาวะการแพร่ระบาดของโรคCOVID-19 ในประเทศรัสเซีย. **ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัสเซียศึกษาโครงการรัสเซียศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**.
- วราภรณ์ ชื่อประดิษฐ์กุล, ภัสวดี นิติเกษตรสุนทร และ จันทนา ทองประยูร. (2559). อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ กับการเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม. **วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย**. 11(2), 191 - 212.
- หลวงวิจิตรวาทการ. (2502). **ชาตินิยม**. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์.

อารยา ศรีหะทัย. (2562). การศึกษาปัญหาการเหยียดเชื้อชาติชาวเอเชียกลางในสหพันธรัฐรัสเซียในช่วงปี ค.ศ. 2000-2018. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัสเซียศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

Allport, G. W. (1979). **The Nature of Prejudice**. Addison-Wesley Publishing Company.

Amnesty International. (2006). **Russian Federation: Violent racism out of control**. Retrieved December 12, 2022, from <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2021/08/eur460222006en.pdf>

Arnold, R. (2010). Visions of Hate: Explaining Neo-Nazi Violence in the Russian Federation. **Problems of Post-Communism**, 57 (2), 37 – 49.

Avrutin, E. M. (2022). **Racism in modern Russia: from the Romanovs to Putin**. New York: Bloomsbury Academic.

Bandera, G. (2023). **The Evolution of Racism against Black Russians**. Retrieved August 1, 2023, from <https://www.fairplanet.org/story/racism-against-black-russians-afro-russians/>

Bjork-James, S. (2021). **The Divine Institution: White Evangelicalism's Politics of the Family**. New Brunswick: Rutgers University Press.

Bodrunova, S. S. & Smoliarova, A., (2022). Migrants as “Objects of Care”: Immigration Coverage in Russian Media During the Covid-19 Pandemic. **Media and Communication**, 10(2), 287 – 300.

Hessler, J. (2006). Death of an African Student in Moscow: Race, Politics, and the Cold War. **Cahiers du Monde russe**, 47(1/2), 33 – 63.

Human Right Watch. (2020). **Covid-19 Fueling Anti-Asian Racism and Xenophobia Worldwide: National Action Plans Needed to Counter Intolerance**. Retrieved May 4, 2021, from <https://www.hrw.org/news/2020/05/12/covid-19-fueling-anti-asian-racism-and-xenophobia-worldwide>

Kakışım, C. (2019). Racism in Russia and its Effects on the Caucasian Region and Peoples. **Tesam Akademi Dergisi**, 6(1), 97-121.

Kaliyev, A. (2018). **Central Asian migrants describe injustice, racism in Russia**. Retrieved May 6, 2021, from http://central.asia-news.com/en_GB.

- Kohn, H. (1945). **The Idea of Nationalism: A Study of its Origins and Background**. London: Macmillan.
- Laruelle, M. (2009). Rethinking Russian Nationalism: Historical Continuity, Political Diversity, and Doctrinal Fragmentation. In Marlene Laruelle (Ed.). **Russian Nationalism and the National Reassertion of Russia**. (pp.13 - 48). NY: Routledge.
- Pain, E. A. (2007). Xenophobia and Ethnopolitical Extremism in Post-Soviet Russia: Dynamics and Growth Factors. **Nationalities Papers**, 35(5), 895 – 911.
- Sova Centre. (2020). **Russian Nationalism and Xenophobia in March 2020**. Retrieved May 4, 2021, from <https://www.sova-center.ru/en/xenophobia/news-releases/2020/04/d42282/>
- Verkhovsky, A. & Kozhevnikova, G. (2010). **The Phantom of Manezhnaya Square: Radical Nationalism and Efforts to Counteract It in 2010**. Retrieved August 2, 2022, from <https://www.sovacenter.ru/en/xenophobia/reports-analyses/2011/05/d21561/>
- VOA. (2020). **Moscow Targets Chinese with Raids Amid Virus Fears**. Retrieved May 4, 2021, from https://www.voanews.com/a/science-health_coronavirus-outbreak_moscow-targets-chinese-raids-amid-virus-fears/6184711.html
- Yakushko, O. (2009). Xenophobia: Understanding the Roots and Consequences of Negative Attitudes toward Immigrants. **The Counseling Psychologist**, 37(1), 36 – 66.
- Zuev, D. (2010). The movement against illegal immigration: analysis of the central node in the Russian extreme-right movement. *Nations and Nationalism*, 16 (2): 261 – 284.
- Попов, Д. (2021). **В России запретили сдавать жилье «только славянам»: закон новой этики**. Retrieved December 8, 2021, from <https://www.mk.ru/social/2021/12/07/v-rossii-zapretili-sdavati-zhile-tolko-slavyanam-zakon-novoy-etiki.html>
- Севортьян, А. (2016). **Ксенофобия в постсоветской России**. Retrieved May 4, 2021, from <https://www.equalrightstrust.org/sites/default/files/ertdocs/Anna%20Sevortyan.pdf>

- Тарасов, А. (2000). **Бритоголовые: Новая протофашистская молодежная субкультура в России.** Retrieved April 4, 2022, from <https://magazines.gorky.media/druzhba/2000/2/britogolovye.html>
- Шнирельман, В. А. (2007). **«Чистильщики московских улиц»: скинхеды, СМИ и общественное мнение. Второе издание, исправленное и дополненное.** — М.: Московское бюро по правам человека, «Academia».